

Rapport 2015:10

Avrapportering i Ingripandeverksamheten

En tidsstudie

brå

Avrapportering i Ingripandeverksamheten

En tidsstudie

Rapport 2015:10

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott
Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

ISSN 1100-6676
ISBN 978-91-87335-45-7
URN:NBN:SE:BRA-597

© Brottsförebyggande rådet 2015
Författare: Anna-Lena Beutgen
Omslag: Anna-Lena Beutgen, David Zardini
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Enheten för Kommunikation, Ordförandet AB

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 584 00, e-post info@bra.se, www.bra.se

Innehåll

Förord.....	5
Sammanfattning	6
Brås bedömning	10
Summary	15
The National Council's assessment.....	20
Inledning.....	24
Frågor, metod och material	27
Datasystem.....	31
Hur lång tid tar avrapporteringen?.....	35
Tidsåtgång per ärende	35
Resurstid per ärende	38
Resurstiden i brottsärenden.....	40
Resurstiden för avrapporteringsmomenten.....	42
Resurstiden för moment som inte direkt rör avrapportering ..	49
Resurstid i ärenden som inte rör brott.....	54
Summering av iakttagna problemområden.....	57
Referenser	61
Bilaga 1. Att skriva en RAR-anmälan	63
Bilaga 2. Olika exempel på avrapportering	65
Bilaga 3. Metodresonemang kring ”övrigt arbete inomhus”	76

Förord

I Brås utvärdering av alliansregeringens satsning på fler poliser, framgick att en ganska liten del av resurserna gått till att förstärka Ingridandeverksamheten, och då särskilt arbetet med inledande utredningsinsatser. Brås bedömning var att tiden för att bedriva sådana insatser måste förstärkas om personuppleringen ska kunna öka. I det sammanhanget diskuterade Brå också möjligheten att skapa mer resurser för detta genom att effektivisera arbetet med avrapportering.

Mot ovanstående bakgrund har Brå i denna rapport studerat hur lång tid poliser i yttre tjänst i Söderorts polismästardistrikt i Stockholms län lägger på att avrapportera ärenden. Med den empirin som grund analyseras vilka effektivitetsproblem som finns och hur dessa skulle kunna lösas.

Studien har gjorts av Anna-Lena Beutgen, utredare på Brå. Stefan Holgersson, lektor i informatik, har vetenskapligt granskat rapporten och lämnat värdefulla synpunkter. Peter Nylind, ordningschef, och Andreas Lekare, yttre befäl i Söderort, har sakgranskat rapporten. Brå vill tacka ledningen i Söderorts polismästardistrikt för möjligheten att genomföra studien och alla poliser som medverkat i studien. Tack även till James Borg och Cecilia Burström på Polishögskolan i Stockholm som lämnat värdefulla synpunkter på kapitlet om datasystem.

Stockholm i juni 2015

Erik Wennerström
Generaldirektör

Stina Holmberg
Enhetschef

Sammanfattning

I Brås utvärdering av alliansregeringens satsning på fler poliser, framgick att en ganska liten del av resurserna gått till att förstärka Ingripandeverksamheten, och då särskilt arbetet med inledande utredningsinsatser. Brås bedömning var att tiden för att bedriva sådana insatser måste förstärkas om personuppleringen ska kunna öka. I det sammanhanget diskuterade Brå också möjligheten att skapa mer resurser för detta genom att effektivisera arbetet med avrapportering (Brå 2013:12, 2013:20 och 2014:17).

Mot ovanstående bakgrund har Brå studerat hur lång tid poliser i yttre tjänst lägger på att avrapportera ärenden. Resultatet redovisas i denna rapport.

Studien rör 79 avrapporterade ärenden i Söderort

Studien bygger på observationer i Söderorts polismästardistrikt i Stockholms län. Där studerades hur arbetslagen i närpolisområdena Farsta, Globen och Skärholmen avrapporterade sina ärenden. Totalt observerades avrapporteringen under 162 timmar, fördelade på 18 observationstillfällen under vecka 42–48, år 2014.

Totalt observerades och kodades 79 ärenden under perioden. De flesta av dem, 68 stycken, rörde ärenden där ett brott begåtts. De övriga elva ärendena rörde bland annat fem omhändertaganden enligt LOB (lagen om omhändertagande av berusade personer m.m.). Därutöver gjordes intervjuer med poliser i olika funktioner i Söderorts polismästardistrikt.

Det går inte att generalisera resultaten i denna studie till hela landet eller till varje given tidpunkt i Söderort. Distriktet tog till exempel emot aspiranter under observationsperioden, vilket torde ha påverkat hur lång tid avrapporteringen tog. Studiens syfte är främst att ge underlag för lokala jämförelser och diskussioner om hur olika moment eventuellt kan effektiviseras.

De sex vanligaste datasystemen

Avrapporteringen på polisstationen sker huvudsakligen med hjälp av olika it-system. De sex som i första hand används är följande:

RAR

RAR är det ärendehanteringssystem där polisen registrerar uppgifter som ligger till grund för brottsanmälningar. I RAR registreras själva anmälan med personuppgifter om misstänkt, målsägande och vittnen och information om brottsrubricering, händelse, skador etc. Registreringen görs både utifrån fasta rubriker för olika uppgifter och genom en så kallad fritext, där brottet och omständigheterna kring det beskrivs.

DurTvå

DurTvå står för ”datoriserad utredningsrutin och tvångsmedelshandling” och är ett it-stöd för brottsutredning och tvångsmedelshandling¹. Om patrullen har hållit förhör eller använt tvångsmedel ska detta alltid dokumenteras i DurTvå. Patrullen kan även dokumentera observationer och annan information som är av betydelse för förundersökningen i så kallade avrapporterings-PM i DurTvå. De uppgifter som dokumenteras i DurTvå kopplas sedan till anmälan i Rar och på detta sätt upprättas en digital utredningsakt.

BIP

BIP (Bildhantering inom Polisen) är ett program som används för att avrapportera de bilder polisen har tagit på plats. Innan bilderna kan läggas in i systemet måste den tillhörande anmälan vara godkänd. Bilderna kan sedan direkt överföras från kameran till BIP.

Formulärportalen

I Polisens formulärportal finns nationellt framtagna blanketter som används för en rad olika uppgifter. De vanligaste blanketterna vid avrapporteringen avser omhändertaganden, avvisanden, avlägsnanden och handräckningar, förverkanden enligt trafikbrottslagen², kroppsvisitation och husrannsakan i bil för att förebygga brott³ samt drograttfylleri och narkotikabrott.

¹ Tvångsmedel som registreras i DurTvå är till exempel frihetsberövanden som gripanden eller omhändertaganden, men även åtgärder som kroppsvisitation, kroppsbesiktning eller beslag av egendom.

² 7 § Lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott.

³ 19 § 2st, 20 a och 24a §§ polislagen (1984:387).

Storm

Storm⁴ är ett ledningssystem för den yttre verksamheten som används på landets länskommunikationscentraler (LKC) för att hantera händelser som kommer in till exempel via larmnumret 112. Poliserna i Ingripandeverksamheten använder inte Storm utan i stället den tillhörande applikationen *Webstorm*.

I *Webstorm* har poliserna möjlighet att hämta information om avslutade och pågående ärenden i det egna länet. I samband med avrapporteringen används applikationen för att hämta information om tidpunkter för olika åtgärder i ett ärende, till exempel när patrullen har varit på plats, när en person har gripits o s v.

Centrala System

Centrala System är ett samlingsbegrepp för Polisens register och används för att få fram information om allt från bilar till personer. Registren kan användas för att hämta uppgifter om till exempel organisationsnummer till företag, organisationer och liknande som utsatts för exempelvis skadegörelse eller inbrott. Registren innehåller också information från folkbokföringsregister, information om inkomst och information om fordon.

Att avrapportera ett brottsärende tog i snitt en timme och sex minuter

I genomsnitt tog det en timme och sex minuter från att en patrull kom in för att avrapportera ett brottsärende till dess att de var redo att åka ut igen. Den tiden varierade dock mellan olika avrapporteringstillfällen. Det ärende som tog längst tid att avrapportera var ett ärende där en patrull på två poliserna omhändertog en person enligt LOB⁵. Vid avvisiteringen hittade de en stor mängd narkotika hos den omhändertagne. Detta resulterade i att de skrev en brottsanmälan och ett avrapporterings-PM⁶ samt dokumenterade ett gripande, en kroppsvisitation, ett omhändertagande enligt LOB, foton och 17 beslag⁷. Från början till slut tog detta ärende tre timmar.

Generellt sett styrdes avrapporteringens längd av hur många åtgärder som skulle dokumenteras och hur många poliserna som arbetade med avrapporteringen. Patruller som bestod av tre poliserna var i genomsnitt snabbare på att åka ut igen än patruller med två poliserna. Med fler poliserna blev avrapporteringen dock mer *effektiv* endast om alla var sysselsatta och ingen bara satt och väntade.

⁴ Storm står för "system for Tasking and Operational Resource Management"

⁵ Lag (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

⁶ I avrapporterings-PM finns utrymme för poliserna att beskriva sina egna upplevelser och känslor inför en händelse, till exempel vilka intryck patrullen fick av målsägandens sinnesstämning eller bostad.

⁷ För en utförlig redogörelse, se ärende B i bilaga 2.

En fjärdedel av ett arbetspass gick åt till avrapportering av brottsärenden

För att få en bild av hur lång tid arbetet med avrapportering i genomsnitt tog av ett arbetspass bad Brå polismästardistriktet att under en veckas tid dokumentera hur många brottsärenden patrullerna avrapporterade på ett arbetspass.⁸ Dokumentationen visade att patrullerna i genomsnitt rapporterade två (2,02) ärenden under ett arbetspass på nio timmar. Det innebär att patrullerna i genomsnitt lade två timmar och 13 minuter per pass på avrapportering av brottsärenden, vilket motsvarar en fjärdedel av arbetspasset. Därutöver lade patrullerna även en viss tid på att avrapportera och dokumentera annat än brottsärenden, till exempel omhändertaganden enligt LOB. Dessa typer av ärenden har dock inte observerats i tillräcklig stor omfattning inom ramen för den här studien för att man ska kunna dra några slutsatser om tidsåtgången.

Resultatet liknar Holgersson och Knutssons

Forskarna Stefan Holgersson och Johannes Knutsson gjorde en liknande mätning i en nationell observationsstudie avseende åren 2006–2011 (*Vad gör egentligen polisen*, 2012). De kom fram till att polispersonalen ägnade 35 procent av sin arbetstid åt aktiviteter på en polisstation, varav 14 procent åt *inregistrering av information*. Deras mått *inregistrering av information* är vidare än det mått som Brå har använt. När Brå, för en jämförelse, justerade sitt mått så att det blev så likt Holgersson och Knutssons som möjligt, framkom att tidsåtgången för inregistrering i Söderort var nästan exakt densamma som i Holgersson och Knutssons studie. I Söderort ägnades i genomsnitt 13 procent av polisernas tid under ett pass till sådan inregistrering, medan andelen i Holgersson och Knutssons studie som nämnts var 14 procent. Dock skulle Brås siffra bli något högre om tiden det tar att registrera även ärenden som inte rör brott räknades in. Det tyder på att inregistreringstiden kan ha ökat. Resultaten från en senare tidsstudie som Holgersson genomförde under 2013–2014 ger ytterligare stöd för bilden av att tidsåtgången för avrapportering har ökat (Holgersson 2014).

Tidsåtgången för patrullen som helhet

I studien används termen ”resurstid” för den tid som de inblandade poliserna i patrullen lagt ned på ett moment. Om en patrull på två poliser till exempel skrev varsitt förhör på 35 minuter respektive 23 minuter blir resurstiden för momentet ”att skriva förhör”

⁸ I beräkningen ingår bara ordinarie arbetspass (dag, kväll, natt) och inga förstärkningspass eftersom de sistnämnda inte var föremål för tidsstudien. Observationen genomfördes under vecka 9 år 2015.

58 minuter. Skrev en av poliserna ett förhör på 35 minuter medan den andre väntade under tiden beräknas resurstiden bli 35 minuter för momentet ”att skriva förhör” och 35 minuter för momentet ”väntetid”. Vilka moment som i genomsnitt tog mest resurstid påverkades både av hur lång tid varje moment tog för samtliga inblandade och av hur vanligt förekommande momentet var. Att registrera anmälan i RAR ingick alltid i brottsärendena och tog i genomsnitt 20 procent av den totala resurstiden. Att skriva förhör i DurTvå och att hantera gods och beslag tog också i snitt cirka 20 procent av resurstiden. Men dessa moment förekom å andra sidan inte alltid i ärendet – vilket innebar att de totalt sett inte blev lika dominerande som registreringen i RAR.

En del av resurstiden avsåg sådant som kan betraktas som *spilltid*. I tre av fyra ärenden förekom således att någon i gruppen fick sitta och vänta på att den/de andra blev klara med avrapporteringen, och i 38 procent av ärendena uppstod tekniska problem.

Olika problem i arbetet med avrapportering

I samband med avrapporteringen observerades under studien en rad problem som förlängde tidsåtgången. De främsta problemen var följande:

- Systemproblem – systemen var inte alltid samordnade och intuitivt begripliga.
- Tekniska redskap som inte fungerar – främst att datorer hängde sig och att skrivare inte var inlagda i datorn.
- Otydliga och ibland motstridiga instruktioner – det gällde främst hur fritexten i RAR skulle skrivas.
- Inskolning av aspiranter – aspiranterna var oerfarna och behövde handledning.
- Brist på rutiner för arbetsfördelning när fler i patrullen deltar i avrapporteringen.
- Den fysiska miljön – det kunde vara svårt att få arbetsro och koncentrera sig i avrapporteringsrummet.

Brås bedömning

När tidsåtgången för avrapportering diskuteras är det främst två saker som lyfts fram som ”tidstjuvar”: dels den tid det tar att åka från en brottsplats till stationen för att avrapportera händelsen, dels den extra tid som går åt vid avrapporteringen på grund av brister i it-systemen.

För att minska tidsåtgången för att åka in till stationen för avrapportering införde Polisen 2011 det mobila it-systemet PUST. Förhoppningarna att PUST skulle minska tidsåtgången för avrapportering var höga. På grund av olika problem med systemet ansåg

poliserna på fält att PUST snarare gjorde det mer tidskrävande att avrapportera, och 2014 togs systemet ur bruk.

Den studie Brå nu gjort bekräftar att det finns brister i de it-system som används vid avrapporteringen. Men den visar också på möjligheter att effektivisera avrapporteringen. Främst vill Brå lyfta fram följande.

Förbättra det tekniska stödet

- De inblandades namn och personnummer borde bara behöva fyllas i en gång under avrapporteringen.
- Systemen bör ge bättre handledning kring vad som ska fyllas i under olika moment.

I dag måste poliserna fylla i inblandades namn och personnummer för varje moment i avrapporteringen. Det skulle spara tid om dessa uppgifter bara behövde fyllas i en gång i början på avrapporteringen för att sedan enkelt kunna tas fram när det behövs av den patrull som avrapporterar i ärendet.

Brå anser dessutom att systemen som används vid avrapporteringen bör vara lätta och intuitiva att använda eftersom de ska användas alla tider på dygnet och ofta under tidspress. Det är viktigt att systemen fungerar som verktyg som underlättar arbetet i stället för att försvåra det. Eftersom de flesta nya poliser börjar sin poliskarriär i Ingripandeverksamheten borde systemen ge en viss handledning i vilken typ av information som efterfrågas i olika moment. I stället för att poliserna ska lära sig systemen ska systemen alltså lära poliserna.

Se till att tekniken fungerar

- Se till att datorer och skrivare fungerar som de ska.
- Fungerande kameror bör finnas i alla bilar.

En vanlig tidstjuv vid avrapporteringen är att de tekniska verktyg som används, det vill säga främst datorer och skrivare, inte fungerar som de ska. Under observationerna var det inte ovanligt att datorer "hängde sig" och att skrivare inte kunde användas eftersom de inte var installerade eller helt enkelt inte fungerade. Dessa problem medförde att patrullerna fick avbryta sitt arbete för att byta dator eller skrivare eller komma på andra sätt att utföra sitt arbete.

Poliser i Ingripandeverksamheten använder ofta en kompaktkamera vid de inledande utredningsinsatserna. Under observationen visade det sig att det inte alltid finns tillgång till fungerande ka-

meror i polisbilarna. Om detta åtgärdades skulle tidsåtgången för bildhantering kunna förkortas. Problemet att poliser ibland kan känna sig tvungna att använda sina privata mobilkameror för dokumentation – vilket inte är tillåtet – skulle också försvinna.

Förbättra den tekniska supporten

- Se till att patrullerna har bra teknisk support när problem uppstår.

Det är inte alltid möjligt att helt och hållet undvika tekniska problem. De tekniska redskapen används i princip dag och natt året runt, och då är det inte förvånande att slitage uppstår och att uppdateringar behöver göras.

Det är viktigt att patrullerna vet vart de ska vända sig för att rapportera fel och att dessa fel åtgärdas i god tid. Det är minst lika viktigt att patrullerna också tar ansvar för att rapportera fel så fort de uppstår. Även om det i stunden kan kännas att patrullen egentligen inte har tid att rapportera fel innebär det på lång sikt att färre patruller drabbas av samma problem.

Skapa enhetlighet för vad fritexten i en RAR-anmälan ska innehålla

- Det vore värdefullt med tydligare nationella riktlinjer för hur fritexten i RAR ska vara utformad.
- Skapa samsyn om fritextens utformning bland granskare på lokal nivå.

Under observationen framkom att innehållet i fritexten i en RAR-anmälan varierar, inte bara utifrån ärendets karaktär utan också utifrån vilka preferenser den som granskar anmälan har. Detta blev särskilt tydligt när en granskare avslutade sitt pass och ersattes av någon annan medan avrapporteringen fortfarande pågick eller om patrullerna avrapporterade i ett annat distrikt. När granskaren byttes ut kunde det leda till att direktiven för hur texten skulle utformas ändrades på grund av att granskarna hade olika syn på vad fritexten skulle innehålla. Enligt Brås mening kan det finnas skäl att utforma tydligare riktlinjer på nationell nivå för hur fritexten i RAR-anmälan ska vara utformad och vilken typ av information den ska innehålla.

Strukturera upp arbetet även i mindre omfattande ärenden

- Skriv ner vilka moment som ska utföras.
- Byt viktiga uppgifter (till exempel personnummer och klockslag) med varandra.
- Fundera på hur uppgifterna kan fördelas så att hela patrullen blir klar ungefär samtidigt.

I större ärenden, där flera patruller är inblandade, effektiviserar patrullerna ofta sitt arbete genom att skriva upp de viktigaste uppgifterna och tidpunkterna på en whiteboardtavla i avrapporteringsrummet. På så sätt slipper de avrapporterande patrullerna vänta in varandra för att överföra viktiga uppgifter till varandra. För att spara tid bör patrullerna, enligt Brås mening, så långt som möjligt styra upp sitt arbete på ett liknande sätt även i mindre omfattande ärenden. Om patrullen börjar avrapporteringen med att snabbt skaffa sig en överblick över vad som behöver göras samt skriva ner de uppgifter som behövs för att avrapportera ärendet (till exempel personnummer och tidpunkter) behöver inte flera personer leta reda på samma uppgift. De behöver heller inte avbryta varandra medan de skriver. Detta torde även påverka ljudnivån i avrapporteringsrummet på ett positivt sätt.

Ge möjlighet att avrapportera i lugn och ro

- Ta gemensamt fram förhållningsregler för avrapporteringsrummet.
- Ge tillgång till ett ”tyst” avrapporteringsrum där man inte får prata.
- Se över på vilket sätt ljudnivån kan minskas genom att avrapporteringsrummet ljudisolerar, till exempel genom möblering och vilka material som används.

Det är positivt att avrapporteringsrummet är tillräckligt stort för att flera patruller ska kunna avrapportera samtidigt. Att flera kan vara där kan också fylla en positiv social funktion. Samtidigt är det viktigt att patruller har möjlighet att avrapportera i lugn och ro för att undvika avbrott som leder till fördröjningar i avrapporteringen. Detta kan ske på olika sätt beroende vilka lokala förutsättningar som finns. Punkterna ovan ger ett par förslag på hur det kan gå till.

Vad skulle en effektivisering betyda?

De tidsvinster som kan göras när det gäller avrapportering på en polisstation är inte gigantiska, särskilt inte om man samtidigt vill måna om att dokumentationen håller en hög kvalitet. Det rör sig om små förenklingar och effektiviseringar som sparar ett par minuter här och ett par minuter där. Samtidigt bör man vara medveten om att i en så stor verksamhet som polisens, kan även små effektiviseringar få märkbar effekt. Om man kan reducera tidsåtgången för avrapportering med tio minuter per polis i Ingripandeverksamheten motsvarar det enligt en grov uppskattning årsarbetstiden för 100 poliser.

Om man i framtiden utvecklar ett effektivt tekniskt stöd som gör det möjligt att till viss del dokumentera och söka information redan ute på fältet, kan avrapporteringstiden möjligen minska ytterligare. I Polisens it-strategi nämns ökad tillgång till mobila it-stöd som ett av utvecklingsområdena för myndigheten (Polisen 2015). Holgersson och Woxblom (2006a, 2006b) har tidigare påtalat att det finns en potential att utnyttja väntetiden ute på fältet bättre genom att klara av vissa typer av dokumentation med hjälp av mobila it-stöd.

Brå vill slutligen även påpeka att en effektivare avrapporteringsprocess inte bara skulle kunna spara resurser. Det kan också förbättra polisernas arbetsmiljö. Flera tidigare studier (Holgersson 2005, Brå 2013:20, Polisen 2013) påpekar att långa avrapporteringstider skapar frustration och stress hos polisen vilket påverkar arbetsmotivation och prestation negativt.

Summary

The National Council's (Brå) evaluation of the previous Government's investment in increasing the number of police showed that a rather small percentage of resources went to strengthening emergency response activities, particularly the work with initial investigation measures. The National Council's assessment was the time it takes to perform emergency response activities must be improved if the clearance rate is to increase. In that context, the National Council also discussed the possibility of creating more resources for this purpose by means of streamlining the work involved in administrative tasks following emergency callouts (Brå 2013:12, 2013:20 and 2014:17).

Against this background, the National Council has studied the amount of time that police in the field spend on filing reports. The results are discussed in this report.

The study involves 79 reports written by emergency response teams in Söderort

The study is based on observations in the Söderort police commissioner district in Stockholm County. The subject of the study was how emergency response teams in the policing communities of Farsta, Globen and Skärholmen wrote police reports. A total of 162 hours of report writing were observed, broken down into 18 observation sessions from 13 October – 30 November 2014.

A total of 79 cases were observed and coded during the period. Most of these (68) involved cases where an offence had been committed. The other 11 cases involved, among other things, five custodial cases under the Intoxicated Persons Detention Act. In addition, police in different functions in the Söderort force area were interviewed.

The results of this study cannot be generalised to the country as a whole, nor even to the work conducted in Söderort outside of the study's observation period. For example, the police force area had trainees at work during the observation period, which probably affected the time devoted to report writing. The primary purpose of the study is to provide a basis for local comparisons and dis-

cussions regarding how different steps in the procedure of writing reports could be streamlined.

The six most common computer systems

Report-writing at the police station takes place primarily using different IT systems. The six primary systems that are used are as follows:

RAR

RAR is the case management system in which the police register offence report information. The actual filed police report is registered in RAR, including personal data about suspects, victims, witnesses, information about offence classification, event, injuries, etc. The registration is based on both fixed headings for different types of information and a so-called free text section, in which the offence and the surrounding facts are described.

DurTvå

DurTvå is an IT tool for criminal investigation and coercive measures management.⁹ If a police patrol has conducted an interrogation or used coercive measures, this must always be documented in DurTvå. Police patrols may also document observations and other information that is significant to the investigation in a so-called case report memorandum in DurTvå. The information that is documented in DurTvå is subsequently linked to a police report in RAR and thus a digital investigation file is created.

BIP

BIP is a program that is used for filing on-site pictures taken by the police. The pertinent police report must be approved before the pictures can be entered into the system. The pictures can then be transferred directly from the camera to BIP.

Forms portal

The Police's forms portal (Formulärportalen) contains nationally produced forms that are used for a variety of different information. The most common forms used refer to custody, refusing entry, removal and judicial assistance, forfeiture under the Traffic Offences Act, body searches and searches of automobiles in order to prevent offences, and driving under the influence of narcotics and narcotics offences.

⁹ Coercive measures that are registered in DurTvå include e.g. deprivation of liberty such as arrest or custody, as well as actions such as body searches, body examinations or seizure of property.

Storm

Storm¹⁰ is a management system for field activities that is used nationally by Swedish County emergency communication centres (*länskommunikationscentraler* (LKC)) in order to handle incidents that are reported via, for example, the 112 emergency number. Police involved in emergency response activities do not use Storm. Instead they use the accompanying application, *Webstorm*.

Webstorm gives the police the opportunity to obtain information regarding closed and ongoing cases in their own county. The application is used in connection with writing reports in order to obtain information regarding the times for different measures taken in a case, such as when the police patrol was on site, when a person was arrested, and so forth.

Central Systems

Central Systems (Centrala System) is a collective name for the Police's register and is used to obtain information regarding everything from automobiles to individuals. The register can be used to obtain information regarding, e.g. the registration numbers of companies, organisations, and similar entities which are subject to, for example, vandalism or burglary. The register also includes population register information, income information, and vehicle information.

The average time for writing a report on a criminal case was one hour and six minutes

On average, one hour and six minutes passed between the time when a police patrol came in to write a report on a criminal case until it was ready to leave again. However, the time varied. The case that took most time to report was a case of where two police officers took a person into custody under the Intoxicated Persons Detention Act. A large quantity of narcotics was found when the person taken into custody was searched. This resulted in the officers writing an offence report and a case report memorandum¹¹, as well as documenting an arrest, a body search, custody under the Intoxicated Persons Detention Act, photographs, and 17 seizures. This case took three hours from start to finish.

In general, the length of time it took to write a report depended on how many measures needed to be documented and how many police worked with writing the report. On average, police patrols consisting of three officers went back out more quickly than police patrols with two officers. If more officers were involved, the report

¹⁰ Storm stands for "System for Tasking and Operational Resource Management".

¹¹ The case report memorandum contains space for the police officers to describe their own experiences and feelings about an event, e.g. the police patrol's impression of the victim's residence or state of mind.

writing was more *efficient*, however, only if all of them were active and none of them merely sat and waited.

One-fourth of the time during a shift was spent writing reports on criminal cases

In order to gain an overview of how much of a shift was spent on writing reports, the National Council asked the police commissioner district to document, over the course of one week, how many criminal case reports the police patrols wrote in a single shift.¹² The documentation showed that on average, the police patrols reported two (2.02) cases during a nine-hour shift. This means that on average, the police patrols devoted two hours and 13 minutes per shift to writing reports on criminal cases, corresponding to one-fourth of the shift. In addition, the police patrols also spent some time on documenting cases that were not criminal cases, for example custody under the Intoxicated Persons Detention Act. However, these cases were not observed within the parameters of this study to a sufficient extent to enable any conclusions to be drawn about expenditures of time.

Results are similar to those of Holgersson and Knutsson

The researchers Stefan Holgersson and Johannes Knutsson conducted a similar measurement in a national observation study for the years 2006–2011 (*Vad gör egentligen polisen*, 2012 (What do the police actually do)). They concluded that police personnel spent 35 per cent of their working time on activities at a police station, of which 14 per cent was spent *registering information*. Their parameter "registering information" is broader than the parameter applied by the National Council. When the National Council adjusted its parameter for a comparison such that it was as similar to Holgersson and Knutsson's as possible, it came to light that the expenditure of time for registration in Söderort was almost exactly the same as that in Holgersson and Knutsson's study. In Söderort, approximately 13 per cent of the police officers' time during one shift was spent on such registration, while the percentage in the aforementioned Holgersson and Knutsson study was 14 per cent. However, the National Council's figure would be somewhat higher if it included the time spent on registering non-criminal cases. This indicates that the registration time may have increased. The results from a later time study conducted by Holgersson during 2013–

¹² The calculation includes only regular shifts (day, evening, night) and does not include any reinforcement shifts, since the latter were not the subject of the time study. The observation was carried out during the week of 23 February–1 March 2015.

2014 provide additional support for the view that the expenditure of time for writing reports has increased (Holgersson 2014).

Expenditure of time for the police patrol as a whole

This study uses the term "resource time" for the time that the patrolling police involved spent on on each step of the reporting process. If two officers on one patrol each wrote up their own interrogation, at 35 minutes and 23 minutes respectively, the resource time for the "writing up interrogation" step would be 58 minutes. If one of the police officers spent 35 minutes writing up an interrogation while the other waited, the resource time would be 35 minutes for the "writing up interrogation" step and 35 minutes for the "waiting time" step.

The step which, on average, took the most resource time was affected by both the length of time each step took for all involved individuals, and how often the step was encountered. Registering a report in RAR was always included in criminal cases, and took, on average, 20 per cent of the total resource time. Writing up an interrogation in DurTvå and handling goods and seized items also took, on average, 20 per cent of the resource time. However, these steps were not always included in the case – which meant that, taken as a whole, they were not as dominant as registration in RAR.

Part of the resource time referred to items that can be regarded as "idle time". Accordingly, in three out of four cases, someone in the group sat and waited while the other/others finished their report, and in 38 per cent of the cases, technical problems were encountered.

Different problems encountered in writing reports

A number of problems regarding report writing, which increased the expenditure of time, were observed. The primary problems were as follows:

- System problems – the systems were not always co-ordinated and intuitive.
- Malfunctioning tools – primarily involving computers freezing and printers not being connected to the computer.
- Unclear and sometimes contradictory instructions – primarily regarding how to write the free section text in RAR.
- Skills – trainees were inexperienced and needed guidance.
- Shortcomings in routines for allocation of work when several members of the patrol participated in the reporting work.
- Physical environment – it could be difficult to find peace and quiet and concentrate in the room where patrols wrote their reports.

The National Council's assessment

There were essentially two items which emerge as unnecessarily time-consuming in conjunction with reporting cases: the time it took to travel from a crime scene to the station in order to write a report on the incident, and the extra time it took to write a report due to shortcomings in the IT systems.

In order to reduce the expenditure of time involved in returning to the station to write reports, the police launched the PUST mobile IT system in 2011. There were high hopes that PUST would reduce the expenditure of time for writing reports. Due to various problems with the system, police in the field felt that PUST was actually more time-consuming, and the system was withdrawn in 2014.

The study that the National Council has now conducted confirms that there are shortcomings in the IT systems that are used to write reports. However, it also shows possibilities for improving the process of writing reports. The National Council wishes to highlight, above all, the following.

Improve the technical aids

- It should be sufficient to enter the names and personal identity numbers of the individuals involved only once when writing a report.
- The system should provide better guidance regarding the information to be entered at each step.

Currently, the police must fill in the name and personal identity number¹³ of the individuals involved at each step of writing a report. It would save time if this information needed to be entered only once at the beginning of writing a report, and could thereafter be accessed when necessary by the police patrol reporting in the case.

The National Council also believes that the system that is used when writing reports should be easy to use and intuitive since it must be used 24 hours a day, often under time pressure. It is important that the system functions as a tool that makes the work easier rather than more difficult. Since most new police officers begin their police careers in emergency response activities, the system should provide some guidance regarding the type of information that is requested at each step. In other words, instead of the police learning the system, the system should teach the police.

¹³ The personal identity number is the Swedish national identification number that is issued by the Swedish Tax Agency.

Make sure that the technology works

- Make sure that computers and printers work properly.
- All cars should contain working cameras.

Malfunctioning technology, primarily computers and printers, is a common cause of time being wasted in the writing of reports. During the observations, it was not uncommon that computers "froze up" and that printers could not be used because they were not installed or, quite simply, did not work. These problems required the police patrols to interrupt their work to change computers or printers, or to figure out other ways to perform their work.

Police involved in emergency response activities often use a compact camera during preliminary investigatory work. During the observation, it could be seen that working cameras were not always available in the police cars. If this is rectified, the expenditure of time for picture management could be reduced. The problem that police officers sometimes feel compelled to use their private mobile telephone cameras for documentation – which is not permitted – would also disappear.

Improve technical support

- Make sure that police patrols have good technical support when problems arise.

It is not always possible to avoid technical problems completely. Since the technical tools are essentially used 24 hours a day, it is no surprise that they wear out and need updating.

It is important that the police patrols know where to turn to report defects, and that these defects are rectified promptly. It is at least as important that the police patrols also take on the responsibility of reporting defects as soon as they occur. Although it might feel at the time that the police patrol does not have time to report a defect, doing so would have the long-term effect of fewer police patrols encountering the same problem.

Standardise free text content in RAR reports

- Clear national guidelines for the wording of the free text section in RAR would be valuable.
- Create consistency for the wording of the free text section among those who review reports at the local level.

During the observation, it came to light that the free text content in a RAR report varies based not only on the nature of the case but

also based on the preferences of the reviewer of the report. This became particularly clear when a reviewer ended their shift and was replaced by another reviewer while the report was still being registered, or if the police patrols wrote reports in another area. Replacement of the reviewer could lead to a change in the directives for the wording of the text because the reviewers had different opinions about the necessary content for the free text section. In the National Council's opinion, there may be cause to formulate clear guidelines at the national level regarding the wording of free text in RAR reports and the type of information it should contain.

Structure the work, even in smaller cases

- Write down each step that is to be carried out.
- Exchange important information (such as personal identity numbers and times) with each other.
- Think about how the tasks can be shared so that the entire police patrol is finished at approximately the same time.

In major cases involving several police patrols, the police patrols often streamline the work by writing down the most important information and times on a whiteboard in the room where patrols filed their reports. This way, the police patrols that are writing a report on the same case avoid waiting for each other to communicate important information. In the National Council's opinion, the police patrols should, to the extent possible, structure their work in the same way in smaller cases in order to save time. If the police patrol begins the process of writing a report by quickly acquiring an overview of what needs to be done and by writing down information that is necessary in order to report the case (e.g. personal identity numbers and times), they need not interrupt each other while they are writing. This would probably also have a positive impact on the sound level in the room where patrols file their reports.

Make it possible to write reports in a quiet environment

- Jointly produce rules for conduct in the room where patrols file their reports.
- Provide access to a "silent" room for writing reports where no conversation is permitted.
- Explore ways to reduce the volume in the room by using furnishings and materials that provide sound insulation.

A room that is large enough for several police patrols to use at the same time is advantageous. The fact that several groups can be

there also fills a positive social function. However, it is important that it be possible for police patrols to write their reports in a quiet environment in order to avoid interruptions that can lead to delays in the process of reporting cases. This can take place in a number of ways, depending on local conditions. The bullet points above suggest several options.

Why is streamlining important?

The amount of time that can be saved in administrative tasks at a police station is not enormous, particularly if care is taken to ensure high-quality documentation. It involves small simplifications and efficiency measures that save a couple of minutes here and a couple of minutes there. At the same time, one should be aware that in an organisation as large as the Swedish Police, even small time-saving measures can have tangible results. A 10 minute reduction in the time spent by each police officer involved in emergency response activities would roughly correspond to the working hours for 100 police officers for one year.

Time spent on writing reports might be reduced even further in the future, if efficient technical aids are developed that make it possible, to some extent, to document and look up information as early as when the police officer is out in the field. The Swedish Police IT strategy identifies increased access to mobile IT support as one of the areas of development for the agency (Swedish Police 2015). Woxblom and Holgersson (2006a, 2006b) have previously pointed out that there is potential for better use of waiting time out in the field by making it possible to complete certain types of documentation using mobile IT support.

Finally, the National Council wishes to point out that a more efficient process of writing reports would save more than just resources. It could also improve police officers' working environment. A number of earlier studies (Holgersson 2005, Brå 2013:20, Swedish Police 2013) point out that longer report-writing times create frustration and stress among police, which has a negative impact on work motivation and performance.

Inledning

Poliser i Ingridandeverksamheten ägnar en inte obetydlig del av sitt arbete åt administrativa uppgifter. Det handlar främst om att avrapportera de brottsanmälningar som de tagit upp. Men de måste även dokumentera andra åtgärder som de vidtagit, till exempel ett omhändertagande enligt LOB¹⁴. Utöver det har patrullerna även en del skrivarbete som inte direkt innebär att dokumentera en åtgärd. Det kan gälla till exempel underrättelseuppslag till kriminalunderrättelsetjänsten och information till andra myndigheter, till exempel socialtjänsten. Samtidigt har både Rikspolisstyrelsen och Brå uppmärksammat att antalet poliser som arbetar med mängdbrott ute på fältet ofta är otillräckligt (RPS 2008, Brå 2013:20 och Brå 2014:17). Brå har i sina rapporter diskuterat olika möjliga lösningar på detta problem: till exempel att omfördela resurser från andra verksamheter inom Polisen, att rensa bort sådana arbetsuppgifter inom Polisen som inte kan ses som myndighetens kärnuppgifter samt att se över möjligheterna att minska patrullernas tid för administration. I denna rapport belyser vi den sista frågan närmare.

Avrapportering är viktig utifrån olika aspekter ...

Att patrullen avrapporterar efter att den har gjort ett ingripande är viktigt av flera anledningar. Den information som patrullen samlar på plats genom att utföra förstahandsåtgärder¹⁵ ligger till grund för den fortsatta utredningen. De som i fortsättningen handlägger ärendet måste ha så bra underlag som möjligt för att kunna fatta beslut, även utan att själva ha varit på plats (ÅM och RPS 2013).

Den information som samlas och de spår som säkras på plats är en ”färskvara”. Om uppgifterna från brottsplatsen dokumenteras bristfälligt finns det risk för att de inte kan återskapas i ett senare

¹⁴ Lag (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

¹⁵ Med förstahandsåtgärder avses de utredningsåtgärder som polisen vidtar på plats. Till dessa hör till exempel de förhör av misstänkt, målsägande och vittnen som patrullen håller på plats. Även spaning efter misstänkt, dörrknackning eller fotografering av brottsplatsen och eventuella skador hos personer eller föremål räknas som förstahandsåtgärder.

skede. Tidigare studier har visat att viss information kan avgöra om ett brott kan lösas eller inte (Brå 2009:1, RiR 2010), annan information kan däremot vara viktig för att avgöra om det ens har skett ett brott och huruvida ärendet kan läggas ner.

Om poliserna har använt tvångsmedel är dokumentation viktig bland annat ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Att använda tvångsmedel mot någon innebär att inskränka dennes frihet och integritet; en fullständig dokumentation innebär att det senare går att kontrollera och förstå vad som har hänt.

Uppgifterna som avrapporteras av poliser i Ingripandeverksamheten ligger även delvis till grund för den officiella kriminalstatistiken. För att kunna ge en fullständig bild av den anmälda brottsligheten krävs det att relevant information dokumenteras korrekt från början.

Vad som ska dokumenteras regleras i lagen men kan också påverkas av lokala rutiner eller av enskilda individer med stort inflytande (Holgerrson & Knutsson 2012).

... men fungerar inte problemfritt

Det finns alltså flera anledningar till att det är viktigt att avrapportera vad som skett, men det har även riktats kritik mot denna uppgift. Den främsta kritiken som framförs är att polisen lägger ned för mycket tid på avrapportering i stället för att ägna sig åt arbete ute på fältet.

I sin undersökning år 2011 *Vad gör egentligen Polisen?* (2012) studerade Holgerrson och Knutsson frågan om hur polisernas arbetstid fördelas. De kommer fram till att en polis i yttre tjänst tillbringar 14 procent av den totala arbetstiden med inregistrering av information i olika datasystem. Samtidigt utgör avrapportering hälften av den tid som poliser arbetar i Ingripandeverksamheten (IG-poliser) tillbringar inne på en polisstation.

I Brås rapport *Polisers syn på utredning av mängdbrott* (2013:20) framgår i intervjuer med poliser och i enkätsvar att många anser att de administrativa uppgifterna efter ett ingripande är en "tids-tjuv". Samma problem har även tidigare identifierats i rapporten *Synligare polisverksamhet* (RPS 2008). Där framgår att den tid som läggs på avrapportering och avrapporteringssystemen som i många avseenden brister i effektivitet utgör hinder för att öka resurstiden i yttre tjänst. I en rapport om hur Ingripandeverksamheten kan förbättras (Polisen 2013) framförs kritik mot att avrapporteringen avbryts och att poliser ofta måste arbeta övertid för att hinna klart med det administrativa arbetet, vilket ökar stressnivån i Ingripandeverksamheten.

Nygamla problem

Problemen är dock inte nya. I en utvärdering av Söderorts polismästardistrikt från år 2000 konstaterar Holgersson att avrapporteringstiderna är långa och att detta ofta beror på omständliga rutiner och på att samma uppgifter behöver registreras på flera olika ställen. Detta leder till exempel till att även avrapportering av brott med bara böter i straffskalan kan ta lång tid. Han skriver också att införandet av it-system har bidragit till att avrapporteringstiden snarare ökat än minskat (Holgersson 2000).

De problem som Holgersson identifierade i början av 2000-talet när det gäller it-system kan till viss del ha betydelse även i dag eftersom Polisen fortfarande använder i stort sett samma system för avrapportering. Björk (2014) skriver i rapporten *Polisens brottsutredningar – Problem, förklaringar, utvägar* att det är viktigt att ha it-systemen, i synnerhet RAR och DurTvå¹⁶, i åtanke när polisens effektivitet diskuteras.

PUST – ett försök att minska avrapporteringstiden

Under maj 2011 infördes ett nytt ärendehanteringssystem, Polisens utredningsstöd (PUST-Java), som så småningom skulle ersätta ärendehanteringssystemen RAR, t-RAR¹⁷ och DurTvå. Ett av syftena med PUST var att polisen skulle kunna registrera och klara upp ett ärende direkt på plats så att poliserna slapp åka in till en polisstation för att avrapportera ärenden där de inte gripit någon. Detta skulle leda till ökad synlighet och kortare handläggningstider samt underlätta för de avrapporterande poliserna och därmed minska avrapporteringstiden.

Under februari 2013 byttes PUST-Java av kostnadsskäl ut mot ytterligare ett förändrat system (Siebel-PUST). Siebel-PUST visade sig dock ha flera brister vilket ledde till att det användes i begränsad omfattning av polismyndigheterna. I februari 2014 beslutade Rikspolisstyrelsen att avveckla systemet och att återgå till RAR och DurTvå. Sedan dess registreras även trafikärenden i RAR, eftersom ärendehanteringssystemet för trafikärenden (t-RAR) redan hade hunnit avvecklas när beslutet att lägga ner PUST-Siebel kom.

¹⁶ Ärendehanteringssystem som huvudsakligen används vid avrapportering av brott. Systemen beskrivs mer ingående i nästa kapitel "Vad är avrapportering".

¹⁷ Polisens före detta ärendehanteringssystem för trafikärenden.

Frågor, metod och material

Underlaget till föreliggande studie har huvudsakligen hämtats genom observationer i Söderorts polismästardistrikt i Stockholms län.¹⁸ Polishuset i Västberga är den centrala polisstationen i Söderort. Ingripandeverksamheten utgår från tre närpolisområden – Farsta, Globen och Skärholmen. I studien ingår arbetslag från alla tre närpolisstationer. Observationen genomfördes i Västberga, eftersom flest patruller från Söderort avrapporterar där.

Frågeställningar

Rapporten syftar till att ge förståelse för hur mycket tid avrapporteringen i Ingripandeverksamheten tar. De frågor som ska besvaras mera specifikt är följande:

- Hur lång tid tar det att avrapportera ett ärende?
- Vilka moment ingår i avrapporteringen? Hur lång tid tar de olika momenten?
- Vilka faktorer påverkar hur lång tid varje moment tar?
- Kan avrapporteringsrutiner förbättras för att frigöra mer resurstid i Ingripandeverksamheten och i så fall hur?

Syfte

Syftet med studien är, som nämnts ovan, att få en bild av hur lång tid avrapporteringen i genomsnitt tar i ett polisområde, dels totalt, dels uppdelat per moment. Därigenom skapas ett färskt underlag för diskussioner om i vad mån tidsåtgången för de olika momenten skulle kunna förkortas och därmed skapa förutsättningar för att öka patrullernas tid ute på fältet. Det går inte att dra generella slutsatser om tidsåtgången för avrapportering utifrån denna studie. Flera varierande faktorer kan påverka hur lång tid avrapporteringen tar. Det gäller till exempel lokala rutiner, patrullernas storlek och polisernas erfarenhet. Däremot är Brås förhoppning att resultaten i studien kan användas som utgångspunkt för diskussioner om hur avrapporteringen kan förbättras och göras mer tidseffektiv.

¹⁸ Vid tidpunkten för studien var Polisen fortfarande indelad i 21 polismyndigheter, som i sin tur var indelade i polisområden och polismästardistrikt. Sedan årsskiftet 2014/2015 tillhör Söderort numera Polisområde Syd i Polisregion Stockholm.

Observationer på polisstationen

Observationerna pågick mellan vecka 42 och 48, år 2014, vid 18 observationstillfällen och resulterade i sammanlagt 162 observationstimmar. Som framgår av tabell 1 fördelades observationspassen över alla tider på dygnet och samtliga veckodagar, detta för att täcka in pass med varierande arbetsbelastning.

Tabell 1. Fördelning av observationstillfällena.

	vecka 42	vecka 43	vecka 44	vecka 45	vecka 46	vecka 47	vecka 48
Måndag	-	-	-	-	dag	-	-
Tisdag	-	dag	-	kväll	dag	-	-
Onsdag	-	dag	-	kväll	dag	natt	-
Torsdag	-	dag	natt	kväll	-	natt	-
Fredag	kväll	-	natt	-	-	-	kväll
Lördag	kväll	-	natt	-	-	-	-
Söndag	kväll	-	-	-	-	-	-

Varje observationstillfälle började med att observatören presenterade sig på utsättningen¹⁹ och informerade om studien. Efter utsättningen, som äger rum på respektive närpolisstation, åkte patrullerna ut, och observatören begav sig till Västberga för att ta emot patrullerna. Sedan observerades tiden från det att en patrull kom in till polisstationen med ett eller flera ärenden till det att avrapporteringen för dessa ärenden var avslutad, det vill säga att anmälan hade godkänts efter en slutlig granskning. I vissa fall behövde patrullen inte vara på plats för den slutliga granskningen. Då avslutades observationen när patrullen lämnade akten till granskningsfunktionen. När det var möjligt observerades flera ärenden samtidigt.

79 kodade ärenden

Anteckningarna från observationerna har sammanställts och informationen har kodats i ett antal variabler. Totalt kodades 79 ärenden.²⁰ Majoriteten av de observerade ärendena, 68 stycken, rör ärenden där ett brott har begåtts. Det är dessa ärenden som främst kommer att analyseras. De övriga elva ärendena är inte brottsrelaterade utan utgörs av följande:

¹⁹ Utsättningen kallas den genomgång som patrullerna har i början av sitt arbetspass. På utsättningen informeras arbetslaget om vilka förutsättningar som gäller under arbetspasset, till exempel vad som har hänt under tidigare arbetspass eller vilka personer och bilar som är efterlysta.

²⁰ Fyra procent av den totala observerade tiden i de 79 ärendena ingår inte i redovisningen. Detta interna bortfall avser de tillfällen i ett ärende där en polis i patrullen lämnade avrapporteringsrummet utan att meddela varför.

- fem omhändertaganden enligt LOB²¹
- tre åtgärder enligt 21 § polislagen²²
- en orosanmälan till socialtjänsten²³
- ett dödsfall utan misstanke om brott
- en trafikolycka utan misstanke om brott.

Dessa ärenden kommer att redogöras för separat.

Arbete i andra ärenden

Under observationerna förekom det ibland att patrullen inte bara avrapporterade ett ärende utan i stället arbetade med flera ärenden samtidigt. Det förekom till exempel när patrullen inte hade hunnit åka in till stationen mellan två ärenden eller hade uppgifter kvar att avrapportera från passet innan. Det kunde också handla om att hjälpa en annan patrull med en uppgift. I de fallen har den tiden inte räknats in i avrapporteringstiden av ett ärende.

Intervjuer

Observationerna kompletterades med intervjuer med poliser i In-gripandeverksamheten och poliser från granskningsfunktionen (stationsbefäl [SB], biträdande stationsbefäl [Bsb] och förundersökningsledare [FU-ledare]). Syftet med intervjuerna var att komplettera observationen, men även att få en bild av avrapporteringen från olika perspektiv. Intervjuerna genomfördes huvudsakligen med enskilda individer i avskilda rum.

Respresentativitet

En svårighet i undersökningen är att polisstationen i Västberga inte är det enda stället där patruller i Söderort kan avrapportera, även om de flesta ärenden enligt uppgift avrapporteras just där. I viss utsträckning avrapporterar patrullerna ärenden utan frihetsberövad även på sina respektive närpolisstationer. Det sker till exempel när patrullen för att undvika övertid har samlat på sig ärenden från passet innan. I de fallen förekommer det att poliserna avrapporterar innan de börjar nästa arbetspass. Om poliserna har med sig matlådor finns de ofta på närpolisstationen, eftersom det är där passen inleds. Eftersom det inte finns några planerade matpauser utnyttjar vissa möjligheten att avrapportera på närpolisstationen samtidigt som de äter sin matlåda. De ärenden som avrapporteras på närpolisstationen i samband med matpauser är ofta av enklare karaktär, det vill säga de består till exempel bara av en

²¹ Lag (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

²² I 21 § polislagen (1984:387) regleras att Polisen under vissa omständigheter får ta sig in till någon som behöver hjälp till exempel genom att bryta upp en dörr.

²³ I 14 kap.1 § socialtjänstlagen (2011:453) regleras myndigheternas skyldighet att anmäla missförhållanden som rör barn.

RAR-anmälan. Valet att endast studera avrapportering vid Västberga innebär därför en viss risk för att de observerade ärendenas genomsnittslängd överskattas något. Samtidigt är det inte ovanligt att det kan tillkomma visst avrapporteringsarbete i efterhand, framför allt att polispersonal ombeds skriva PM för att förtydliga ett visst förhållande i ett ärende. Detta torde något minska risken att ärendenas genomsnittslängd överskattas.

Observatörseffekter

En annan svårighet med observationer i allmänhet är risken för ”observatörseffekter”, det vill säga att de som undersöks ändrar sitt beteende på grund av att någon utomstående är närvarande. För att minska denna effekt tillbringade observatören mycket tid på observationsplatsen för att försöka bli en naturlig del av miljön. Utöver det undvek observatören att själv ta initiativ till att interagera med dem som observerades medan de avrapporterade ett ärende. Observatörseffekten visade sig av att vissa poliser arbetade mer koncentrerat och därmed snabbare när de var medvetna om observatörens närvaro. Andra kunde däremot bli distraherade av observatörens närvaro och arbetade därför mindre effektivt. Generellt vände poliserna sig snabbt vid observatörens närvaro, därför bedöms observatörseffekten vara begränsad.

Det är också viktigt att komma ihåg att siffrorna som redovisas är specifika för den tid och plats (Västberga) där observationen genomfördes, vilket påverkar generaliserbarheten. Distriktet tog till exempel emot aspiranter under tiden för observationen, vilket torde påverka hur lång tid olika moment tog. Även det Leanarbete²⁴ som genomfördes för att öka effektiviteten och kvaliteten i ärenden om drograttfylleri kan tänkas påverka den observerade tiden.

Rapportens disposition

I rapportens första kapitel ges en kort överblick över vanliga data-system som används i samband med avrapporteringen. Det andra kapitlet är en beskrivning av hur mycket tid och resurser ett observerat ärende har tagit i genomsnitt. Det tredje kapitlet handlar om vilka moment rapporteringen av de observerade brottsärendena består av och om hur tidskrävande momenten är. I det fjärde kapitlet redovisas de ärenden där inga brott avrapporterades. Det femte och sista kapitlet är en sammanställning av de observerade problemen.

²⁴ Lean brukar beskrivas som en strategi för att skapa flödes- och resurseffektivitet i en verksamhet.

Datasystem

Som nämndes tidigare genomförs avrapporteringen i normalfallet på polisstationen. Patrullerna kan även förbereda avrapporteringen redan på plats. Med förberedelse menas att patrullen till exempel antecknar stödord från förhör de har hållit eller skriver ner uppgifter om de inblandade. I vissa fall fotograferas även skador, spår eller bevis. För att dessa uppgifter ska kunna bli del av en utredning måste de dock avrapporteras på stationen.

Avrapporteringen på polisstationen sker numera huvudsakligen med hjälp av olika it-system. Nedan redogörs för de sex vanligaste systemen som används av poliser i Ingripandeverksamheten under avrapportering av brottsärenden och händelser som inte rör brott. Dessa system är följande:

- RAR
- DurTvå
- BIP
- Formulärportalen
- Storm
- Centrala System

Medan poliserna kan upprätta handlingar i de första fyra systemen, används de sista två huvudsakligen som stödsystem där poliserna hämtar information.

RAR

RAR står för ”rationell anmälningsrutin” och är ett ärendehanteringssystem där polisen registrerar uppgifter som ligger till grund för brottsanmälningar. Utöver brottsanmälningar registreras även trafikolyckor och misstankar om brott. RAR fungerar även som arkiveringssystem och är kopplat till DurTvå (se nästa avsnitt). Det innebär att de ändringar som görs i DurTvå även ajourförs i RAR.

Systemet infördes successivt under åren 1991–1995 vid polismyndigheterna och har sedan huvudsakligen använts för att registrera brottsanmälningar.²⁵ Uppgifterna från RAR ligger till grund för statistiken över anmälda brott (Brå 2013:18).

Förenklat kan man säga att i RAR registreras själva anmälan med personuppgifter från misstänkt, målsägande och vittnen och information om brottsrubricering, händelse, skador etc. I RAR får varje anmälan även ett unikt diarienummer (k-nummer). Att upprätta en RAR-anmälan kan bestå av följande olika moment:

- registrera uppgifter om inblandade personer (målsägande, misstänkt, vittnen)
- registrera brottsrubriceringen
- registrera om målsäganden vill ha information och är tillfrågad om stöd
- efterlysa/avregistrera tillgripet gods
- skriva en så kallad fritext där brottet och omständigheterna kring det beskrivs.

Varje steg utförs i ett nytt formulär i RAR. De olika stegen behöver inte göras i någon särskild ordning, men i de flesta av de observerade fallen började poliserna med att registrera någon av de inblandade.²⁶

DurTvå

DurTvå står för ”Datoriserad utredningsrutin och tvångsmedelshantering” och är ett it-stöd för brottsutredning och tvångsmedelshantering²⁷. Om patrullen har hållit förhör eller använt tvångsmedel ska detta alltid dokumenteras i DurTvå. Därutöver kan patrullen dokumentera observationer och annan information som är av betydelse för förundersökningen i så kallade avrapporterings-PM i DurTvå. De uppgifter som dokumenteras i DurTvå kopplas sedan till anmälan i RAR, och på detta sätt upprättas en digital utredningsakt.

I Polisens it-strategi framgår att det framöver även ska vara möjligt att upprätta anmälningar i DurTvå så att RAR kan avvecklas (PM 2015:212).

²⁵ Se även Pust – ett försök att minska avrapporteringstider under Inledning.

²⁶ För en utförlig redogörelse av varje moment i en RAR-anmälan, se bilaga 1.

²⁷ Tvångsmedel som registreras i DurTvå är till exempel frihetsberövanden som gripanden eller omhändertaganden, men även åtgärder som kroppsvisitation, kroppsbesiktning eller beslag av egendom.

BIP

BIP står för ”Bildhantering inom Polisen” och är ett program som används för att avrapportera de bilder polisen har tagit på plats. Innan bilderna kan läggas in i systemet måste den tillhörande anmälan vara godkänd. Bilderna kan sedan direkt överföras från kameran till BIP. När bilderna finns i BIP raderas de automatiskt från minneskortet så att kameran är redo att användas igen. Systemet används dock lite olika runtom i landet.

Formulärportalen

I Polisens formulärportal finns nationellt framtagna blanketter som används för en rad olika uppgifter. De vanligaste blanketterna som används vid avrapporteringen avser

- omhändertaganden, avvisanden, avlägsnanden eller handräckningar
- förverkanden enligt trafikbrottslagen²⁸
- kroppsvisitation och husrannsakan i bil för att förebygga brott²⁹
- drograttfylleri och narkotikabrott.

Storm

Storm³⁰ är ett ledningssystem för den yttre verksamheten som används på landets länskommunikationscentraler (LKC) för att hantera händelser som kommer in till exempel via larmnumret 112. Poliser i Ingripandeverksamheten använder inte Storm utan i stället den tillhörande applikationen Webstorm.

I Webstorm har poliserna möjlighet att hämta information om avslutade och pågående ärenden i det egna länet. I samband med avrapporteringen används applikationen för att hämta information om tidpunkter för olika åtgärder i ett ärende, till exempel när patrullen har varit på plats, när en person har gripits o s v.

²⁸ 7 § Lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott.

²⁹ 19 § 2st., 20 a och 24a §§ polislagen (1984:387).

³⁰ Storm står för "System for Tasking and Operational Resource Management".

Centrala System

Centrala System är ett samlingsbegrepp för Polisens register och används för att få fram information om allt från bilar till personer. Registren nås genom PMF (Polisens Multi Frågor) som är en sökmotor som hämtar information från olika register. Via en PMF-slagning får man information från flera olika register genom bara en sökning. Vanliga register som samlas under begreppet Centrala System och som används vid avrapporteringen är:

- Basun plus – används för att söka fram organisationsnummer till företag, organisationer och liknande som utsatts för till exempel skadegörelse eller inbrott. Det är även möjligt att söka fram personer att kontakta, som någon i styrelsen eller en firmatecknare.
- PPA – Polisens Person- och Adressregister innehåller information från folkbokföringsregister samt information om inkomst.
- VTR – Vägtrafikregistret innehåller information om fordon.

Hur lång tid tar avrapporteringen?

Läsanvisning

Ett ärende motsvarar en anmälan med tillhörande åtgärder som avrapporteras. Om en händelse genererade fler än en anmälan under observationstiden har dessa räknats var för sig. Följande mått används för att beskriva tidsåtgången. Observera att bara brottsärenden ingår i beräkningen. Ärenden som inte rör brott redovisas i rapportens fjärde kapitel.

Ärendetid: Ärendetid avser den tiden avrapporteringen av ett ärende tar från början till slut. Om patrullen börjar avrapportera kl. 17.05 och är redo att åka ut igen kl. 18.20 blir ärendetiden 1 timme och 15 minuter.

Avrapporteringstid: Den genomsnittliga tid som läggs på avrapportering under ett arbetspass.

Resurstid: Resurstid avser den tid som alla de inblandade poliserna har lagt ner på ett ärende. Om till exempel en patrull på två poliser har avrapporterat i 1 timme och 15 minuter, blir motsvarande resurstid 2 timmar och 30 minuter (2 poliser x 1 timme 15 minuter). Till skillnad från ärendetiden tar måttet även hänsyn till hur många poliser som är inblandade i avrapporteringen.

Tidsåtgång per ärende

Genomsnittlig ärendetid: 1 timme 6 min.	Min: 16 min.	Max: 3 timmar 0 min.
---	--------------	----------------------

Sammanlagt observerades 68 tillfällen där ett eller flera brott avrapporterades. I genomsnitt tog det 1 timme och 6 minuter från det att en patrull kom in för att avrapportera ett brottsärende till dess att den var redo att åka ut igen. Den tiden varierade dock

mellan olika avrapporteringstillfällen. Hälften av alla ärenden avrapporterades på kortare tid än en timme. Det kortaste ärendet var ett inbrott som var färdigt avrapporterat efter 16 minuter. Patrullen som avrapporterade bestod av tre poliser, varav en polis skrev en kortfattad RAR-anmälan medan de andra två läste sina jobbmejl.³¹

En tiondel av de observerade ärendena tog mer än två timmar att avrapportera. Det ärende som tog längst tid var ett ärende där en patrull på två poliser omhändertog en person enligt LOB³². Vid avvisiteringen hittade de en stor mängd narkotika hos den omhändertagne. Detta resulterade i att de skrev en brottsanmälan och ett avrapporterings-PM³³ samt dokumenterade ett gripande, en kroppsvisitation, ett omhändertagande enligt LOB, foton och 17 beslag³⁴. Från början till slut tog detta ärende tre timmar.

En förklaring till variationen är ärendenas omfattning: ju fler åtgärder som behövde dokumenteras, desto längre tid tog det att avrapportera ärendet. En annan aspekt som har nämnts som en faktor som påverkar avrapporteringens längd är enskilda polisers arbetsprestation (Holgersson 2005). Den typen av värdering av de enskilda polisernas effektivitet har dock inte ingått i Brås studie.

Ytterligare en faktor som påverkar tidsåtgången är antalet poliser som avrapporterar i ett ärende. Den genomsnittliga tidsåtgången för ett ärende är kortare för patruller där tre poliser avrapporterar än för dem där bara två poliser avrapporterar, nämligen 1 timme jämfört med 1 timme och 15 minuter. Det innebär att patruller som bestod av tre poliser i genomsnitt var snabbare på att åka ut igen än patruller bestående av två poliser. Avrapporteringen blev dock mer *effektiv* genom fler poliser bara om alla var sysselsatta under den tiden.³⁵

En fjärdedel av ett arbetspass gick åt till avrapportering av brottsärenden

För att komplettera måttet ”ärendetid” bad Brå Söderorts polis-mästardistrikt att under en veckas tid dokumentera hur många brottsärenden patrullerna avrapporterade på ett arbetspass.³⁶ Sammanlagt observerades 50 patruller under elva arbetspass. I genomsnitt avrapporterade dessa patruller två (2,02) ärenden un-

³¹ För en mer utförlig redogörelse, se ärende A i bilaga 2.

³² Lag (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

³³ I avrapporterings-PM finns utrymme för poliserna att beskriva sina egna upplevelser och känslor inför en händelse, till exempel vilka intryck patrullen fick av målsägandens sinnesstämning eller bostad.

³⁴ För en utförlig redogörelse, se ärende B i bilaga 2.

³⁵ Se rubriken ”Väntetid” i nästa kapitel Resurstider i brottsärenden.

³⁶ I beräkningen ingår bara ordinarie arbetspass (dag, kväll, natt) och inga förstärkningspass eftersom de sistnämnda inte var föremål för tidsstudien. Observationen genomfördes under vecka 9 år 2015.

der ett arbetspass på nio timmar. För att kunna uttala sig om hur mycket tid en patrull i snitt lade på avrapportering under ett arbetspass användes följande uträkning:

Genomsnittlig ärendetid x Genomsnittligt antal ärenden per patrull = Genomsnittlig tid för avrapportering av brottsärenden på ett arbetspass

Detta mått kallar vi förenklat för ”avrapporteringstid”.

I genomsnitt lade en patrull således två timmar och 13 minuter på avrapportering av brottsärenden, vilket motsvarar en fjärdedel av ett arbetspass på nio timmar. Det är dock viktigt att komma ihåg att det inte bara är brottsärenden som poliser avrapporterar under ett arbetspass. Även ärenden som inte är brottsrelaterade ska dokumenteras. Dessa typer av ärenden har dock inte observerats i tillräckligt stor omfattning inom ramen för den här studien för att man ska kunna dra några slutsatser om tidsåtgången.

Resultatet liknar Holgersson och Knutssons

Holgersson och Knutsson (2012) använder sig i sin studie *Vad gör egentligen polisen?* av ett mått som i viss utsträckning liknar det som kallas för ärendetid i föreliggande rapport. I sin huvudstudie, som är en nationell observationsstudie åren 2006–2011, kom de fram till att polispersonalen ägnade 35 procent av sin arbetstid åt aktiviteter på en polisstation, varav 14 procent med *inregistrering av information*.

Med *inregistrering av information* avser de tiden för att *registrera uppgifter i datasystem och på pappersblanketter samt få ut uppgifter på skrivare*. I denna tid ingår både registrering av brottsärenden och andra ärenden.

Holgersson och Knutssons mått är något snävare än måttet ärendetid som Brå har använt. För att öka möjligheten att jämföra resultaten har vi plockat ut de moment i våra observationer som motsvarar det som ingår i Holgersson och Knutssons mått inregistrering av information. Här bör dock framhållas att vi med mätning endast avser brottsärenden och, i motsats till Holgersson och Knutsson, inte andra ärenden.³⁷

Den genomsnittliga tiden för inregistrering av information av brottsärenden i Söderort under Brås observationstid hamnar väldigt nära den som Holgersson och Knutsson räknade fram för riket som helhet. I Söderort ägnades i genomsnitt 13 procent av polisernas tid under ett pass till sådan inregistrering, medan andelen i Holgersson och Knutssons studie var 14 procent. Brås siffra skulle dock bli något högre om tiden det tar att registrera även ärenden som inte rör brott räknades in. Resultaten från en senare

³⁷ Antalet ärenden som inte rörde brott var alltför få under observationstiden för att kunna dra några slutsatser om den genomsnittliga tidsåtgången.

tidsstudie som Holgersson genomförde under år 2013–2014 ger ytterligare stöd för bilden av att tiden för avrapportering har ökat (Holgersson 2014).

Resurstid per ärende

Genomsnittlig resurstid: 2 timmar 35 min.	Min: 29 min	Max: 8 timmar 30 min.
---	-------------	-----------------------

Förutom att titta på tidsåtgången för ett ärende är det också intressant att sätta avrapporteringen i ett resursperspektiv. Som nämntes i början av kapitlet består en patrull i Ingripandeverksamheten i princip alltid av minst två personer. Av tabell 2 framgår att minst två poliser var inblandade i arbetet i 55 av 68 ärenden.³⁸

Tabell 2. Fördelning av antalet poliser per ärende.

Antal poliser	Antal ärenden
3 eller fler	26
2	29
1	13
Summa	68

Räknat i resurstid gick det åt i genomsnitt drygt två och en halv resurstimmar till att avrapportera ett ärende. Hälften av de observerade ärendena krävde mindre än två resurstimmar. Det ärende som genererade minst resurstid (29 minuter) var en skadegörelse, där en enskild polis skrev en anmälan.

En tiondel av de observerade ärendena krävde sex eller fler resurstimmar att avrapportera. I fem av dessa ärenden var det tre eller fler poliser som avrapporterade samtidigt. Det sjätte ärendet avrapporterades av två poliser och är det ärende som tog längst att avrapportera.

Det ärende som krävde mest resurstid (8 timmar 30 minuter) var en grov misshandel. Denna misshandel var inte det ärende som avbröt *en* patrulls yttre arbete under längst tid, utan skälet till att resurstiden blev så omfattande var att ett stort antal poliser var inblandade i avrapporteringen. Ärendet avrapporterades nämligen av åtta poliser från fyra patruller. De inblandade patrullerna hade vidtagit omfattande förstahandsåtgärder. I detta ärende dokumenterades följande:

³⁸ Anledningen till att endast en polis observerades i 13 ärenden är att patrullen hade delat upp sig för att avrapportera flera ärenden samtidigt.

- 1 anmälan
- 2 förhör
- 1 avspärning
- 1 hämtning till förhör
- 1 tjänsteanteckning
- 4 avrapporterings-PM
- 2 beslag
- foton av målsägandens skador.

Resurstiden i brottsärenden

Läsanvisning

För att närmare studera tidsåtgången för varje moment används följande mått:

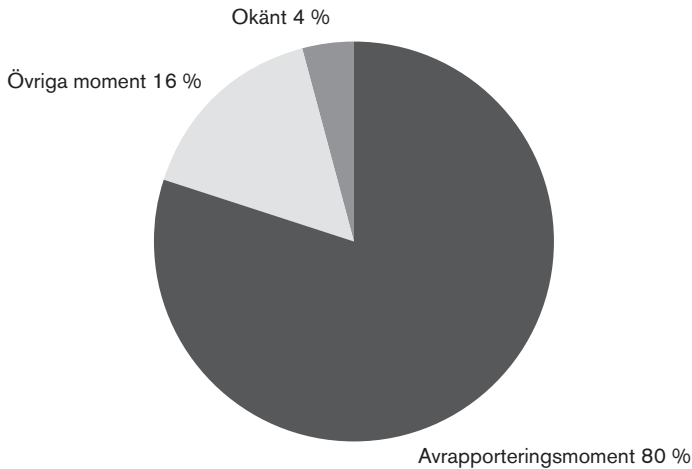
Resurstid: Resurstid avser den tid som de inblandade poliserna tillsammans har lagt ner på ett moment. Om till exempel en patrull på två poliser skriver var sitt förhör på 35 minuter respektive 23 minuter blir resurstiden för momentet ”att skriva förhör” 58 minuter. Skriver en av poliserna ett förhör på 35 minuter medan den andre väntar under tiden beräknas resurstiden bli 35 minuter för momentet ”att skriva förhör” och 35 minuter för momentet ”väntetid”.

Andel resurstid: Andel resurstid är den andel tid som ett moment genomsnittligt tar i de ärenden där momentet förekommer. Måttet beräknas genom att dela den genomsnittliga tiden för ett moment med den genomsnittliga resurstiden för samtliga ärenden. Om ett moment genomsnittligt tar 30 minuter medan ett ärende i genomsnitt tar 2 timmar och 52 minuter, är momentets andel av ärendets totala resurstid 18 procent.

Förekomst: Förekomst anger hur ofta ett moment observerades bland samtliga brottsärenden.

Den tid som går åt inne på polisstationen när en anmälan ska avrapporteras består av flera olika moment. Som framgår av figur 1 utgjordes majoriteten av de observerade momenten av sådant som rör själva avrapporteringen. En knapp femtedel av resurstiden går åt till moment som inte direkt rör själva avrapporteringen, i första hand väntetid. När en polis i patrullen lämnade avrapporteringsrummet utan att meddela varför, kodades detta som ”okänt”.

Figur 1. Genomsnittlig fördelning av momenten vid ett ärende.

I det följande redogörs först för de moment som direkt rör avrapporteringen, vad de innebär och hur tidskrävande de är. Därefter redovisas den tid som används till sådant som inte direkt rör avrapporteringen. Observera att resurstiden inte summerar till 100 procent. Detta eftersom alla moment inte förekom vid varje avrapportering. Siffrorna avser således hur stor andel av resurstiden som ett moment svarade för i de ärenden där momentet förekommer.

Tabell 3. Momenten som observerades samt andelen resurstid de tog i genomsnitt.

Avrapporteringsmoment	Andel resurstid (%)	Övriga moment som inte direkt rör avrapportering	Andel resurstid (%)
Skriva förhör i DurTvå	23	Väntetid	13
RAR-anmälan	20	Övrigt arbete inomhus	5
Övrigt arbete i DurTvå	19	Tekniska problem	4
Hantering av gods och beslag	19	Icke-ärenderelaterade samtal	3
Fylla i blanketter	10	Övrig tid	2
Diskussion/Kommunikation	9		
Kontakt med granskningsfunktioner	8		
Bildhantering	7		
Informationssök	5		
Läsa igenom andras arbete	3		
Övrig tid ärende	13		

Resurstiden för avrapporeringsmomenten

Skriva förhör i DurTvå

Genomsnittlig resurstid: 36 min.	Min: 7 min.	Max: 1 timme 44 min.
Andel resurstid: 23 %	Förekomst: 63 %	

Efter att polisen har hållit ett förhör med någon av de inblandade, det vill säga målsägande, vittnen eller misstänkt, måste de uppgifter som framkommit dokumenteras. Detta sker i DurTvå. Först ska några bakgrundsuppgifter fyllas i, till exempel vem som hörs, vem som är förhørsledare samt var och när förhöret har ägt rum. Sedan ska polisen dokumentera vad som har framkommit under förhöret. Att dokumentera förhör var det mest tidskrävande momentet. En dryg fjärdedel av tiden i ett ärende gick i genomsnitt åt till att dokumentera förhör i DurTvå. I praktiken innebär det att poliserna i snitt lade ner 36 minuter på de ärenden där ett förhör skulle dokumenteras, men tidsåtgången varierade mellan 7 minuter och 1 timme och 44 minuter. Det som är viktigt att komma ihåg är att siffrorna inte avser tidsåtgången för *ett* förhör utan *all* tid som har lagts på att dokumentera förhör i ett ärende. Variationen beror därför delvis på att flera förhör skulle dokumenteras i vissa ärenden medan bara ett förhör behövde dokumenteras vid andra.

Utöver antalet förhör som skulle dokumenteras fanns det även annat som påverkade tidsåtgången, till exempel hur mycket information som kom fram under förhöret, vilken kvalitet förhørsanteckningarna höll, samt hur erfaren och koncentrerad den skrivande polisen var. Att fylla i bakgrundsuppgifter torde däremot ta ungefär samma tid vid varje förhörstillfälle eftersom det är förutbestämt vilka rutor som ska fyllas i.

RAR-anmälan

Genomsnittlig resurstid: 30 min.	Min: 9 min.	Max: 1 timme 20 min.
Andel resurstid: 20 %	Förekomst: 100 %	

I varje ärende där ett brott avrapporteras ska en anmälan upprättas i RAR. I anmälan registreras bland annat de inblandade personerna, brottsrubriceringen och gods. I fritextdelen ska poliserna sedan beskriva anledningen till ingripandet, händelsen och eventuella skador med mera.³⁹

³⁹ För en utförlig redogörelse av de enskilda stegen i en RAR-anmälan, se bilaga 1.

Att skriva en anmälan är det moment som tog näst mest resurstid i ett ärende. I genomsnitt gick en femtedel av resurstiden åt till att skriva en RAR-anmälan. Tidsåtgången varierade mycket, mellan 9 minuter och 1 timme, 20 minuter. Under observationen framkom flera faktorer som påverkade omfattningen och därmed tidsåtgången för en anmälan.

Överlag påverkades anmälningarnas omfattning av hur många misstänkta, målsägande och vittnen som förekom i ett ärende. Ju fler personer som är inblandade desto fler personer behöver registreras. Om gods har blivit skadat eller stulet behöver även detta registreras. När det gäller fritextdelen varierar innehållet av naturliga skäl mellan ärendena, men påverkas även av de avrapporterande polisernas erfarenhet och förmåga. Under observationen framkom dessutom att fritextdelens innehåll och omfattning i viss utsträckning även påverkas av individuella preferenser hos den som skriver och den som granskar anmälan.

Enligt poliserna blev granskarens betydelse särskilt påtaglig när patrullerna avrapporterade under tiden som granskningsfunktionerna hade skiftbyte eller när patrullen avrapporterade i ett annat distrikt. En IG-polis förklarade den frustrationen som kan uppstå till följd av detta:

Det finns olika rutiner på olika ställen, men varierar också beroende på vilken FU-ledare man hamnar hos. Ett exempel är när man skriver i slutet av passet, då kan det vara så att man får direktiv av en FU-ledare, men när man är klar är det en annan som granskar som säger "Ah, men skriv det här också." eller "Det här behövdes inte".

Övrigt arbete i DurTvå

Genomsnittlig resurstid: 30 min.	Min: 3 min.	Max: 1 timme 59 min.
Andel resurstid: 19 %	Förekomst: 46 %	

Utöver momentet att skriva förhör finns det många fler funktioner i DurTvå. Bland annat ska samtliga tvångsmedel som används dokumenteras i programmet, till exempel beslag⁴⁰, gripanden, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning. En annan uppgift som utförs i DurTvå är att skriva avrapporterings-PM. PM:et skrivs i fritext, det vill säga det är upp till den enskilde polisen att avgöra hur omfattande texten ska vara. I PM:et finns utrymme för poliserna att beskriva sina egna upplevelser och intryck av en händelse, till exempel hur brottsplatsen såg ut eller vilket intryck patrullen

⁴⁰ För en utförlig beskrivning av dokumentation av beslag, se rubriken "Hantering av gods och beslag".

fick av målsägandens sinnesstämning. Det finns även utrymme att dokumentera vilka personer som identifierats.

Sedan hösten 2014 är det även möjligt att skicka en analysbegäran om blod- och urinprov till Rättsmedicinalverket (RMV) via DurTvå.⁴¹

I genomsnitt ägnades knappt en femtedel av tiden för ett ärende åt övrigt arbete i DurTvå, vilket motsvarar en halv timme. Tidsåtgången varierade mellan tre minuter, då en polis skrev ett kort avrapporterings-PM i ett ofredandeärende, och nästan två timmar. Det senare ärendet handlade om brott mot vapenlagen där en patrull på tre poliser dokumenterade ett gripande, användning av handfångsel och en husrannsakan. Hälften av de två timmarna gick dock åt till att skriva ett utförligt avrapporterings-PM om ingripandet.

Något som orsakar stor frustration bland de avrapporterande poliserna är att de måste lägga in samma uppgifter manuellt för varje ny åtgärd som de ska dokumentera även om det handlar om samma person. Ett exempel på detta är när en patrull har tagit blod- och urinprov på en misstänkt och måste registrera den misstänktes uppgifter två gånger i DurTvå – först för att dokumentera kroppsbesiktningen sedan i samband med en analysbegäran om blod- och urinprov.

Hantering av gods och beslag

Genomsnittlig resurstid: 30 min.	Min: 5 min.	Max: 1 timme 44 min.
Andel resurstid: 19 %	Förekomst: 29 %	

I vissa ärenden ska patrullerna inte bara samla in information utan även fysiska föremål. Detta sker genom att beslagta föremål som kan tänkas ha betydelse för utredningen eller som har använts vid ett brott, till exempel narkotika, vapen eller sprayfärg som används vid klotter. De föremål som beslagtas dokumenteras i DurTvå. Varje beslag dokumenteras separat, och när föremålen är dokumenterade ska de märkas och förvaras på rätt ställe. Förutom beslag kan patruller även behöva hantera andra typer av gods, som hittegods eller omhändertaganden enligt 24a § polislagen.⁴² Under observationerna har beslagshantering dock varit vanligast.

Hantering av gods och beslag tog i genomsnitt 31 minuter. Den minst tidskrävande observationen är från ett grovt rattfylleri där polisen hade omhändertagit förarens bilnycklar med stöd av 24a

⁴¹ Innan dess användes i stället blankett "Begäran om analys vid RMV för uträknande av eventuell drogförekomst i blod/urin i samband med brott" i Formulärportalen.

⁴² Polisen får under vissa omständigheter omhändertaga föremål för att hindra någon från att begå trafikbrott. Dessa föremål kan vara allt från fordonsnycklar till fordon.

§ polislagen. Den mest tidskrävande observationen är hanteringen av ett stort narkotikabeslag med 17 olika påsar som dokumenterades och märktes separat.⁴³

Fylla i blanketter

Genomsnittlig resurstid: 15 min.	Min: 3 min.	Max: 34 min.
Andel resurstid: 10 %	Förekomst: 37 %	

Vissa uppgifter som framkommer i ett ärende ska inte dokumenteras i RAR eller DurTvå utan på olika blanketter. Det handlar ofta om åtgärder eller företeelser som inte gäller en brottsmisstanke, till exempel omhändertaganden av personer enligt LOB⁴⁴, husranssakan enligt § 21 polislagen⁴⁵ eller omhändertagande av bilnycklar enligt § 24a polislagen⁴⁶. Sådana åtgärder vidtas dock även i samband med brottsärenden. Dessa uppgifter fylls i på blanketter i Formulärportalen och skrivs sedan ut i pappersform.

Under observationen förekom detta i en dryg tredjedel av de observerade ärendena. När den arbetsuppgiften förekom tog den i genomsnitt 15 minuter, vilket motsvarar 10 procent av resurstiden. Längst tid tog det för en aspirant att fylla i en LOB-blankett. Anledningen till detta var att aspiranten som fyllde i blanketten aldrig hade gjort det förr.

I tiden räknas även in den tid det tog att hitta rätt formulär. Under observationen blev det tydligt att sökorden som ska användas för att hitta blanketter inte är helt intuitiva. Flera patruller hade problem att hitta rätt formulär vid första försöket trots att formulären de sökte efter var ganska vanliga.

Diskussion/Kommunikation

Genomsnittlig resurstid: 14 min.	Min: 0,5 min.	Max: 1 timme 42 min.
Andel resurstid: 9 %	Förekomst: 54 %	

Med diskussionstid avses den tid som gick åt till kommunikation poliserna emellan och som handlade om det ärendet de arbetade i.

Patrullerna pratade ihop sig om vem som skulle göra vad under avrapporteringen och vem som har vilka uppgifter exempelvis till målsägande, misstänkt och vittnen. Detta var nödvändigt eftersom

⁴³ En utförlig beskrivning av ett narkotikabeslag finns i bilaga 2, ärende B.

⁴⁴ Lag (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

⁴⁵ I 21 § polislagen (1984:387) regleras att polisen under vissa omständigheter får ta sig in till någon som behöver hjälp till exempel genom att bryta upp en dörr.

⁴⁶ I § 24a polislagen(1984:387) regleras att polisen under vissa omständigheter får omhänderta bilnycklar från en berusad om det finns risk att den personen gör sig skyldig till rattfylleribrott.

dessa uppgifter skulle dokumenteras på flera olika ställen. I den här kategorin ingick även avstämningar under tiden för avrapporteringen av vad som är kvar att göra eller att meddela varandra information som har kommit fram sedan patrullen åkte in, till exempel analysresultat från utandningsprov. En del handlade även om diskussion i en snävare bemärkelse, nämligen att diskutera vilken brottsrubricering som är den rätta eller hur man bedömer om någon är narkotikapåverkad.

I snitt gick 14 minuter av ett avrapporteringstillfälle åt till att poliserna i patrullen diskuterade med varandra, i mer än hälften av ärendena tog diskussionerna dock inte mer än tio minuter. Den längsta observationen gjordes i ett misshandelsärende där åtta poliser från fyra patruller avrapporterade i samma ärende. De utbytte information sinsemellan, och en av patrullerna diskuterade även med jourutredaren som senare kom att utreda ärendet.

Kontakt med granskningsfunktioner

Genomsnittlig resurstid: 12 min.	Min: 1 min.	Max: 1 timme 6 min.
Andel resurstid: 8 %	Förekomst: 100 %	

Den första kontakten med granskningsfunktionen sker när patrullen kommer in på polisstationen och föredrar ärendet som de ska avrapportera. I Söderort är den funktionen av effektivitetsskäl uppdelad på två positioner, förundersökningsledaren (FU-ledaren) och biträdande stationsbefäl. FU-ledaren tar emot patruller som ska avrapportera ärenden utan frihetsberövad. Biträdande stationsbefälet (Bsb) tar emot patruller som ska avrapportera ärenden med frihetsberövad.⁴⁷ Nästa kontakt sker vanligtvis i samband med att patrullen lämnar över anmälan för granskning. Det är inte heller ovanligt att patrullerna ställer frågor till granskningsfunktionen medan de avrapporterar.

I genomsnitt lades 12 minuter av IG-patrullernas resurstid på kontakt med granskningsfunktionerna. I två tredjedelar av observationerna ägnades dock mindre än 12 minuter åt detta. Vid den kortaste observationen låg resurstiden för kontakten på knappt en minut. I detta ärende hade patrullen bara kontakt med FU-ledaren när de redogjorde för händelsen. I de flesta av de observerade ärendena, 68 procent, hade patrullerna dock kontakt med granskningsfunktionerna vid flera tillfällen. Vid den längsta observationen, en timme och sex minuter tog patrullen första kontakten med stationsbefälet när denne skulle göra en förmansprövning.⁴⁸

⁴⁷ Vissa tider på vardagsnätter agerar stationsbefälet även som granskningsfunktion för samtliga ärenden.

⁴⁸ Vid förmansprövningen avgör förmannen, i Söderort är det stationsbefälet, om ett frihetsberövande ska bestå innan den frihetsberövade sätts i cell.

Sedan drog de ärendet för biträdande stationsbefälet, och medan de avrapporterade ställde de frågor till denne.

Bildhantering

Genomsnittlig resurstid: 11 min.	Min: 1 min.	Max: 38 min.
Andel resurstid: 7 %	Förekomst: 34 %	

Bildhanteringen sker huvudsakligen i BIP. För att överföra bilder från kameran till BIP, tas minneskortet ut ur kameran och sätts in i en kortläsare som i sin tur ansluts till en dator. Sedan kopieras bilderna från kortet till en mapp på datorn. När BIP öppnas skriver den som avrapporterar in ärendenumret och kommer därigenom till ett formulär där bilderna kan läggas upp. I formuläret kan sedan var och en av bilderna beskrivas.

I de ärenden där bilder hanterades tog den uppgiften i genomsnitt 11 minuter av patrullens tid. Kortast tid (drygt en minut) tog det i ett misshandelsärende där patrullen laddade upp bilder på målsägandens skador i BIP. Längst tid (38 minuter) tog det i ett vapenbrottsärende, där patrullen hade tagit bilder i den misstänktes lägenhet. Bildhanteringen i detta ärende var särskilt tidskrävande eftersom patrullen hade tagit många bilder som behövde sorteras och sållas. Polisen, som laddade upp bilderna i BIP, analyserade och beskrev dessutom var och en av bilderna väldigt noggrant.

Förutom antalet bilder som ska dokumenteras påverkas tidsåtgången även av hur väl tekniken fungerar. Ibland kände datorn inte igen kortläsarna vilket medförde att den skulle ladda upp bilderna var tvungen att hitta och logga in på en annan dator.

Informationssök

Genomsnittlig resurstid: 7 min.	Min: 0,5 min.	Max: 25 min.
Andel resurstid: 5 %	Förekomst: 66 %	

Utöver händelsebeskrivningen och förhör ska flera andra typer av information registreras. Det kan till exempel handla om person- och kontaktuppgifter, organisationsnummer eller adressen för ingripandet. En del av denna information samlar patruller in redan på plats, men om de av olika anledningar inte har gjort det kan de flesta uppgifter även tas fram vid avrapporteringen. Ofta kan den information som behövs hittas på flera olika ställen. Person- och kontaktuppgifter finns till exempel i PMF⁴⁹ (Polisens Multifrågor), information om tidpunkten för när en patrull har varit på plats finns i Webstorm medan uppgifter om fordons- och körkortsupp-

⁴⁹ Se rubriken *Centrala System* i kapitlet *Datasystem*.

gifter finns i Vägtrafikregistret. Vissa använde även sökmotorer som eniro.se eller hitta.se för att ta reda på adressen för ingripandet.

Vid större ärenden, där flera patruller är inblandade, ansvarar ofta en person för att samla in alla uppgifter och sedan skriva upp dessa på en whiteboardtavla i avrapporteringsrummet. På det sättet undviker man att flera poliser behöver leta reda på samma information och minimerar felkällor. När avrapporteringen inrymde informationssökning, tog denna sökning i genomsnitt sju minuter, vilket motsvarar fyra procent av ett ärende.

Läsa igenom andras arbete

Genomsnittlig resurstid: 5 min.	Min: 1 min.	Max: 16 min.
Andel resurstid: 3 %	Förekomst: 29 %	

Innan anmälan lämnades till granskning förekom det ibland att poliserna i en patrull korrekturläste varandras arbete. I många ärenden var det handledaren som läste igenom det som deras aspirant hade skrivit för att ge feedback eller rätta till det skrivna innan ärendet lämnas för granskning. Det förekom även att mer erfarna patruller läste igenom varandras ärenden innan de lämnade dem till granskning.

Övrig tid ärende

Genomsnittlig resurstid: 20 min	Min: 1 min.	Max: 2 timmar 5 min.
Andel resurstid: 13 %	Förekomst: 62 %	

I knappt två tredjedelar av ärendena förekom aktiviteter som var relaterade till ärendet som avrapporterades, men där var och en av uppgifterna inte har observerats tillräckligt ofta för att de ska kunna utgöra en egen kategori. De aktiviteter som avses här är att

- hålla förhör
- genomföra en kroppsbesiktning
- skriva en begäran om dna-analys
- skriva en lista över vad som behöver göras i ärendet
- kontakta anhöriga
- scanna ett chip på en omhändertagen hund
- släppa ut den misstänkte från arresten.

Resurstiden för moment som inte direkt rör avrapportering

I det föregående avsnittet redogjordes för de moment som är direkt relaterade till det ärende som ska avrapporteras. I följande avsnitt redogörs i stället för moment som förekom i samband med avrapporteringen, men som inte tillförde ärendet något.

Väntetid

Genomsnittlig resurstid: 20 min.	Min: 1 min.	Max: 2 timmar 20 min.
Andel resurstid: 13 %	Förekomst: 76 %	

Att poliser väntade på att deras kollega eller granskaren skulle bli klar med sitt arbete förekom i tre fjärdedelar av de observerade ärendena. Denna väntetid tog i genomsnitt 20 minuter av patrullens tid vid avrapporteringen. Det motsvarade i genomsnitt 13 procent av ett ärende. Väntetiden i de observerade ärendena var längre i de ärenden där tre poliser avrapporterade (i genomsnitt 27 minuter) än i ärenden där två poliser avrapporterade (i genomsnitt 11 minuter).

En anledning till att den genomsnittliga väntetiden var längre i ärendena där tre poliser avrapporterade var att aspiranterna började sin tjänstgöring under tiden för observationen. Patruller med aspiranter bestod alltid av tre personer, två erfarna poliser, varav en handledare, och en aspirant. I början av sin tjänstgöring var aspiranterna inte vana vid att avrapportera. Därför tog varje moment längre tid än för de mer erfarna poliserna. En annan förklaring är att många ärenden inte var så omfattande att de krävde tre poliser som avrapporterade. Ett exempel på det var en patrull på tre poliser som skulle avrapportera en skadegörelse. En av dem skrev en anmälan, den andre dokumenterade ett förhör medan den tredje väntade på att de andra två skulle bli klara.

En aspekt som också kan ha betydelse för hur lång väntetiden blir är om patrullen har delat upp uppgifterna sinsemellan innan de börjar avrapportera, för att därigenom minska väntetiden. I nuläget sätter dock tekniken i vissa fall stopp för en sådan uppdelning, eftersom systemen är beroende av varandra. Det är till exempel inte möjligt att lägga upp bilder i polisens bildhanteringsprogram BIP förrän granskningsfunktionen har godkänt anmälan. Att skicka en analysbegäran till RMV (Riksmedicinalverket) förutsätter att anmälan är godkänd, förundersökning är inledd, anmälan är överförd till DurTvå samt att granskaren lägger in den polis som ska skicka analysbegäran som handläggare. I RAR är det inte heller möjligt att arbeta fler än en person åt gången, i samma ärende.

Övrigt arbete inomhus⁵⁰

Genomsnittlig resurstid: 7 min.	Min: 0,5 min.	Max: 43 min.
Andel resurstid: 5 %	Förekomst: 59 %	

När patrullerna åkte in för avrapportering klarade de i drygt hälften av fallen även av en del andra enklare arbetsuppgifter. Vissa var mindre tidskrävande, till exempel att läsa jobbmejl. Andra kunde ta lite längre tid, till exempel att planera sin arbetstid eller läsa information från KUT (Kriminalunderrättelsetjänsten). När sådana uppgifter förekom tog de i genomsnitt sju minuter. Den kortaste observationen var en polis som svarar på ett anrop på radion. Vid den längsta observationen har två poliser gått i väg för att skaffa behörighet som provtagare till PBA-systemet⁵¹.

Tekniska problem

Genomsnittlig resurstid: 6 min.	Min: 1 min.	Max: 28 min.
Andel resurstid: 4 %	Förekomst: 38 %	

Användningen av tekniska hjälpmedel kan inte tänkas bort från avrapporteringen så som den ser ut i dag. Som nämndes tidigare sker nästan all form av avrapportering med hjälp av datasystem. En förutsättning för att avrapporteringen ska gå smidigt är således att dessa system fungerar som de ska.

I majoriteten av de observerade ärendena fungerade tekniken utan problem, men mer än vart tredje ärende påverkades negativt av tekniska problem. Tekniska problem som uppstod under observationen var till exempel skrivare som inte var inlagda eller inte fungerade eller datorer och datasystem som ”hängde sig” och programvara som saknades på vissa datorer.

Ofta tog de tekniska problemen i sig inte så mycket tid i anspråk, i genomsnitt sex minuter, men de ledde varje gång till ett avbrott i arbetsflödet för den enskilde polisen och ibland även för hela patrullen. Den längsta observationen är från ett ärende där en patrull avrapporterade en skadegörelse. Patrullen hade tagit brottsverktyg i beslag, och dessa skulle märkas med etiketter innan de kunde läggas i beslagsrummet. När etiketterna skulle skrivas ut trasslade de sig i skrivaren. Den polis som avrapporterade beslaget försökte först själv åtgärda problemet och fick även hjälp av sin

⁵⁰ Det kan diskuteras huruvida momentet ”övrigt arbete inomhus” ska räknas in i den totala ärende- och resurstiden. För ett utförligt resonemang kring detta, se bilaga 3.

⁵¹ PBA står för portabelt bevisinstrument för alkoholutandning och utgörs av ett bevisinstrument och ett datasystem och används för utandningsprov till exempel vid misstänkt rattfylleri.

kollega. Efter flera försök gav de till slut upp och gick till jouren där de lyckades skriva ut beslagsetiketterna. Tillsammans har de lagt 28 minuter på att hitta ett sätt att skriva ut etiketter.

En annan aspekt, som dock är svårt att observera, är hur mycket tid som förloras genom att poliserna behöver påbörja en uppgift på nytt. Det som däremot tydligt framgick var att dessa tekniska avbrott skapade frustration hos poliserna.

Få uppfattade dessutom att det låg på dem att rapportera eller åtgärda de tekniska problemen, vilket ledde till att ett och samma fel orsakade problem för flera patruller. Ett exempel på det är följande: Under ett pass hade nästan samtliga patruller problem med funktionen som automatiskt söker fram personuppgifter. Vanligtvis skriver de avrapporterande poliser den misstänktes personnummer och sedan letar systemet automatiskt upp övriga uppgifter. Det automatiska personsöket fungerade dock inte under den kvällen. När patrullerna skrev in personnumret fick de ett ”vänta”-meddelande, men även efter någon minut så hade ingenting hänt.⁵² Alla som stötte på det problemet försökte samma sak minst en gång till innan de till slut i stället sökte upp informationen manuellt, dock utan att informera någon annan om det. Några timmar in i arbetspasset kom en patrull in som till slut ringde service-numret till PV IT (Polisväsendets it-service). Efter ett par minuter nådde de fram och fick informationen att PV IT höll på med en uppdatering som gjorde att personsöket inte skulle fungera på ett par timmar till. Polisen som ringde säger att den informationen tydligt borde ha framgått på Intrapolis (Polisens intranät). Det visade sig sedan att informationen visserligen fanns, men på ett ställe på Intrapolis som man fick leta sig fram till.

Då observatören frågade patrullerna varför de inte rapporterade det tekniska felet, svarade de att de inte kände att de själva tjänade något på det i stunden. It-supporten är nationell, vilket patrullerna upplevde leda till att fel inte kunde åtgärdas under samma pass som de rapporterades. I stället för att rapportera fel prioriterade patrullerna därför att avsluta den egna avrapporteringen så fort som möjligt för att kunna åka på nya larm. En IG-polis sade:

Det borde finnas någon som är ansvarig att göra en veckoöversyn på datorerna och tekniken. Vi hinner oftast inte att ringa PV IT för att prata i en halvtimme.

I stället för att rapportera till it-supporten försökte patrullerna meddela sina kollegor om dåligt fungerande datorer. Ett exempel på det var att det satt post-it lappar på två datorer på en av närpolisstationerna med texten ”Trasig” och ”Så in i helvetes seg”. På frågan om vad syftet med lapparna var, var svaret att man ville varna andra och uttrycka sitt missnöje.

⁵² Vanligtvis är väntetiden några sekunder.

Icke-ärendelaterade samtal

Genomsnittlig resurstid: 4 min.	Min: 0,5 min.	Max: 20 min.
Andel resurstid: 3 %	Förekomst: 32 %	

Förutom att erbjuda möjligheten att avrapportera är avrapporteringsrummet även en mötesplats för patrullerna. Under ett arbetspass är annars utsättningen och tiden före den ofta de enda tillfällen då patrullerna kan träffa sina kollegor. I avrapporteringsrummet träffar patrullerna även på tidigare kollegor som numera arbetar på andra enheter. En polis förklarade:

Det är ju lite av en social grej också när man åker in för att skriva. Oftast ses man inte hela gruppen, och när man väl gör det vill man gärna passa på att prata lite.

Samtalen i avrapporteringsrummet var både jobbrelaterade och privata. Vissa hälsade bara, andra följde upp vad som hade hänt sedan sist. Många samtal handlade även om ingripanden som patrullerna hade gjort, särskilt om det hade hänt något spännande, till exempel en biljakt, eller om patrullerna hade tagit ett stort beslag. Även sådana ärenden som patrullerna har följt på polisradion diskuterades. Det fanns även de som passade på att prata av sig om ärenden som de hade blivit särskilt berörda av.

Alla var dock inte odelat positiva till de privata samtalen i avrapporteringsrummet. Om flera patruller befann sig i rummet blev ljudnivån snabbt ganska hög. Därutöver förekom det att en patrull avbröts upprepade gånger för att de skulle berätta för andra vilket ärende de arbetade med. Enligt vissa får de som ska avrapportera svårt att koncentrera sig, särskilt om de redan känner sig stressade. En polis sade:

Man är ganska stressad ibland när man kommer in i avrapporteringsrummet och då kan det vara lite irriterande om alla ska fråga "Å vad har ni varit på?"

I genomsnitt gick fyra minuter åt till samtal som inte rörde ärendet, och dessa förekom i en tredjedel av ärendena.⁵³ I det ärende som genererat mest samtalstid avrapporterade en patrull på tre personer i slutet av sitt arbetspass. De visste att nästa arbetslag redan hade påbörjat sitt pass, och två av dem passade på att varva ner genom att småprata mycket med varandra under tiden.

⁵³ Samtalstiden avser främst de tillfällen där patrullerna har pratat med varandra utan att göra något annat samtidigt. I de fall där patrullerna har pratat samtidigt som de utför en annan uppgift har det gjorts en bedömning av i vilken utsträckning denna uppgift påverkas av de privata samtalen. De tillfällen där samtalen bedömdes ha "tagit över" har räknats som samtalstid.

Övrig tid

Genomsnittlig resurstid: 3 min.	Min: 0,5 min.	Max: 15 min.
Andel resurstid: 2 %	Förekomst: 100 %	

Med "Övrig tid" avses det som inte kan anses vara en aktivitet i egentlig mening, men som är moment som förekommer i varje ärende. I denna kategori ingår tiden som patrullerna lägger på att hitta en dator och logga in samt förflytta sig i samband med avrapporteringen.

Variationen i tid beror främst på hur mycket poliserna i patrullen förflyttar sig. Tiden är längre när patrullerna har gripit eller omhändertagit någon som sitter i arresten eller när de har beslagtagit något som ska förvaras. I genomsnitt tar detta moment tre minuter.

Resurstid i ärenden som inte rör brott

Alla ärenden som ska avrapporteras rör inte brott. Det följande kapitlet ger en kort beskrivning av de observerade elva ärenden i studien (se tabell 4) som inte är brottsrelaterade. Observera att tidsåtgången för dessa ärenden inte ingår i beräkningar av tids- och resursåtgången per ärende i kapitlet ”Hur lång tid tar avrapporteringen?”. Antalet ärenden är för få för att dra några slutsatser på deras omfattning. Syftet med kapitlet är ett ge en beskrivning av hur avrapporteringen i ärenden som inte rör brott *kan* se ut.

Tabell 4. Fördelning av ärenden som inte rör brott.

Ärendetyp	Antal
Omhändertagande enligt LOB	5
Åtgärd enligt § 21 polislagen	3
Orosanmälan till socialtjänsten (14 kap § 1 socialtjänstlagen)	1
Dödsfall utan misstanke om brott	1
Trafikolycka utan misstanke om brott	1

Omhändertagande enligt LOB

Under observationstiden avrapporterades fem omhändertaganden enligt LOB, lagen om omhändertagande av berusade personer (1976:511). LOB ger polisen befogenhet att omhänderta personer som på grund av att de är berusade inte bedöms kunna ta hand om sig själva eller utgör en fara för sig själv och andra. Efter omhändertagandet förs personerna till en vårdinrättning eller polisresten för tillnyktring. Dessa omhändertaganden dokumenteras i det fyrsidiga formuläret *Protokoll, beslut/ingripande över tvångs-åtgärder enligt PL/LOB* som finns i Formulärportalen.

Tidsåtgången för avrapporteringen av omhändertaganden enligt LOB varierade mellan 7 och 31 minuter. Variationen förklaras framför allt av hur snabba poliserna är med att fylla i LOB-blan-

ketten. I det längsta ärendet ifylldes även en anmälan till Socialtjänsten.⁵⁴

Åtgärd enligt 21§ polislagen

Om en polis har anledning att anta att någon är avliden, medvetlös eller på annat sätt inte har möjlighet att tillkalla hjälp får hen ta sig in till den personen. Polisen får även bryta sig in för att leta efter en förvunnen person som kan antas vara i behov av hjälp. Detta regleras i 21 § i polislagen. I praktiken kan det betyda att en patrull bryter upp en dörr så att räddningspersonalen kan ta sig in till den skadade.

Avrapporteringen av tre sådana åtgärder observerades. Åtgärderna dokumenterades i det tväsidiga formuläret *Husrannsakan/Kroppsvsitation/Omhändertagande av föremål enligt polislagen (PL) samt beslag enligt rättegångsbalken (RB) – husrannsakan PL 21 §* som finns i Formulärportalen. De ärenden som observerades tog 8, 15 respektive 23 minuter att avrapportera. Skillnaden berodde främst på att de poliser som fyllde i blanketten tog olika lång tid på sig. I ärendet som tog 15 minuter att avrapportera fyllde patrullen även i en anmälan till socialtjänsten.

Orosanmälan till socialtjänsten

I 14 kap 1 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) regleras myndigheternas skyldighet att anmäla missförhållanden som rör barn till socialtjänsten. För att göra en sådan anmälan fyllde patrullerna i blanketten *Anmälan till socialtjänsten*. Det observerades bara ett ärende där en orosanmälan var det enda som patrullerna avrapporterade. Anmälningar enligt 14 kap. 1 § SoL förekom dock sammanlagt fyra gånger under observationen i samband med andra ärenden. I det observerade ärendet fyllde en av poliserna i blanketten, faxade den till socialtjänsten samt lämnade ett exemplar till stationsbefälet. Det tog totalt elva minuter.

Dödsfall utan misstanke om brott

Vid vissa dödsfall är polisen skyldig att skriva en RAR-anmälan även när det inte finns någon misstanke om brott men om det är svårt att avgöra om dödsfallet har orsakats av yttre påverkan.⁵⁵ I det observerade ärendet hade en missbrukare avlidit på ett härbärg. Patrullen som hade varit på plats skrev en RAR-anmälan om ett dödsfall utan misstanke om brott⁵⁶, varsitt avrapporterings-PM

⁵⁴ Ärendet redovisas mer detaljerat i bilaga 2, Ärende C.

⁵⁵ Kap. 4 § 1 Begravningslag (1990:1144).

⁵⁶ Övriga dödsfall utan misstanke om brott (ej i samband med trafikolycka), brottskod 6004.

och laddade upp bilder i BIP. Efter 32 minuter var ärendet avrapporterat och patrullen redo att åka ut igen.

Trafikolycka utan misstanke om brott

Trafikolyckor ska avrapporteras i RAR även om det inte finns någon misstanke om brott. Tidigare rapporterades dessa olyckor i t-RAR, Polisens ärendehanteringssystem för trafikärenden. Systemet avvecklades dock i samband med att ärendehanteringssystemet PUST⁵⁷ infördes. Sedan även PUST avvecklats registreras trafikolyckor i RAR.

Patrullen som avrapporterade trafikolyckan bestod av tre poliser. Den förste skrev en RAR-anmälan med rubriceringen Övriga trafikbrott.⁵⁸ Den rubriceringen används i brist på alternativ även om inget brott har begåtts.

Den andra polisen i patrullen fyllde i tredje sidan i formuläret som heter *Trafikmålsanteckningar*⁵⁹. Uppgiften inrymde flera olika moment. Först skulle omständigheterna kring trafikolyckan fyllas i, bland annat information om vägen, väderlek, väglag, belysning, typ av fordon, och de inblandade dokumenterades i Formulärportalen. Sedan skrev polisen ut blanketten och ritade en skiss över händelseförloppet i den avsedda rutan överst på blanketten. Till sist scannades blanketten in för att läggas i DurTvå.

Under tiden tog den tredje polisen i patrullen en skärmdump på den kopierade kartan där händelseförloppet ritats in i ett bildbehandlingsprogram. Egentligen behövs inte detta moment, men polisen ansåg att händelseförloppet på det sättet blev tydligare än om det ritats för hand i formuläret. Ett annat motiv var troligen att polisen inte hade något annat att göra i väntan på att de andra skulle bli klara. Efter 47 minuter var patrullen redo att åka ut igen.

⁵⁷ Polisens utredningsstöd.

⁵⁸ Övriga vägtrafiksbrott mot trafikförordningen, fordonsförordningen m.fl. där endast böter ingår i straffskalan, brottskod 3171.

⁵⁹ De första två sidorna ska inte fyllas i längre sedan t-Rar lades avvecklades, men ligger kvar i formuläret.

Summering av iakttagna problemområden

Den genomgång som Brå gjort belyser flera olika problem i samband med avrapportering. Huvudsakligen handlar det om sex problemområden som förlängde avrapporteringstiden och gjorde patrullerna frustrerade. Det rör sig om följande:

- Systemproblem
- Tekniska redskap som inte fungerar
- Otydliga instruktioner
- Inskolning av aspiranter
- Brist på rutiner för arbetsfördelning
- Den fysiska miljön.

Nedan diskuteras vart och ett av problemen närmare.

Systemproblem

Som framgår tidigare i rapporten genomförs majoriteten av all avrapportering med hjälp av olika datasystem. Under observationen blev det tydligt att dessa system inte alltid är anpassade till verksamheten på bästa möjliga sätt.

Systemen som används vid avrapporteringen har olika användargränssnitt; detta innebär att de ser olika ut och används på olika sätt vilket medför att arbetet blir onödigt krångligt. Systemen är inte heller anpassade så att all information automatiskt överförs mellan dem. Det är något som patrullerna i intervjuerna framhävde som särskilt ineffektivt eftersom det leder till att samma information måste registreras upprepade gånger på olika ställen. Dubbelregistrering av information förekommer dock inte bara mellan systemen utan även mellan olika moment i *ett och samma system*. En polis beskrev sin frustration:

Det som stör mig mest är att vi måste skriva in samma uppgifter om och om igen. Ta till exempel analysbegäran som man numera skriver i DurTvå. Då har jag ju redan skrivit kroppsbesiktning i samma system, ändå måste jag fylla i samma uppgifter igen. Det skulle underlätta om det bara kunde kopieras.

Enligt Polisens IT-strategi 2015–2017 är målet att framöver flytta funktionen för anmälningsupptagning från RAR till DurTvå. Därigenom minskar antalet olika it-system som ska användas något. Det är dock viktigt att komma ihåg att det inte påverkar problemet med dubbelregistreringen nämnvärt så länge DurTvå används på samma sätt som i dag.

Eftersom systemen inte är anpassade till varandra tillåts patrullerna inte heller alltid att utnyttja sin tid på ett effektivt sätt. Ett exempel under observationen var bildhanteringen. För att patrullen ska kunna ladda upp bilder från en brottsplats i bildhanteringssystemet, krävs det att anmälan är granskad och godkänd. Under observationen visade det sig att en person riskerade vara sysslolös i mindre omfattande ärenden i väntan på att den andra skriver klart anmälan.

Ett annat problem som observerades är att de sökord som används för att få fram blanketter i Formulärportalen inte är helt intuitiva. De ord som poliserna vanligtvis använder i sitt yrkesspråk ger inte alltid träff på rätt formulär. Detta ledde till att det var vanligt att det krävdes flera försök för att nå fram till rätt blankett.

Tekniska redskap som inte fungerar

Patrullerna använder sig av olika tekniska redskap för att avrapportera, främst datorer och skrivare. Under observationen förekom det vid flera tillfällen att dessa redskap inte fungerade som de skulle. Det vanligaste problemet var att skrivare inte var redo att användas eftersom de inte var inlagda i datorn. I stället fick patrullerna leta upp rätt skrivare och lägga in den själv. Det förekom också att datorerna hängde sig eller var långsamma. Tekniska problem ledde till fördröjningar i avrapporteringen och skapade frustration hos patrullerna. Ett biträdande stationsbefäl formulerade det:

Man vill ju som polis gärna vara ute och göra saker så jag förstår att det är frustrerande när det kommer jobb efter jobb på radion och man sitter där och systemen inte funkar.

Det bör dock påpekas att problemen rörde enstaka datorer. Polisstationen i Västberga hade precis fått nya datorer som enligt patrullerna var påtagligt snabbare än de gamla vilket underlättade deras arbete.

Otydliga instruktioner

De moment som visade sig vara mest tidskrävande innehöll dokumentation som kräver att poliser skriver i fritext. Det gäller att skriva förhör i DurTvå, att skriva en brottsanmälan i RAR samt

övrigt arbete i DurTvå. Att just dessa moment är mest tidskrävande behöver inte innebära att behovet att effektivisera dem är större än för övriga moment. Att de tar längst tid beror främst på att det kan vara mycket information som ska dokumenteras i dessa moment. Det som visade sig vara ett problem under observationen var dock att patrullerna ofta kände sig osäkra på hur texten skulle vara utformad i respektive system. Detta hade delvis att göra med att de som granskade anmälan inte alltid var eniga om vad en anmälan i RAR ska innehålla. Det blev särskilt tydligt när en granskare hade avslutat sitt pass och ersattes av någon annan medan avrapporteringen pågick eller om patrullerna avrapporterade i ett annat distrikt. När granskaren byttes ut kunde det leda till att direktiven för hur texten skulle utformas ändrades på grund av att granskarna hade olika syn på vad fritexten skulle innehålla. Otydligheten ledde i sin tur till att vissa poliser dokumenterade samma information på flera ställen för att vara säkra på att granskaren skulle godkänna anmälan.

Vid tidpunkten för observationen hade en av granskarna tagit fram en lista över rubriker som ska besvaras i en brottsanmälan. Upphovspersonen till detta dokument hade dock inte stora förhoppningar om att patrullerna skulle använda den så länge det inte kommer ett beslut från cheferna i distriktet.

Att patrullerna ibland önskar mer vägledning framkom även i intervjuerna. Flera förde fram att det vore positivt om systemen som används vid avrapporteringen innehöll någon form av vägledning i vad som efterfrågas. En polis sade:

En bra sak med PUST var att de hade lagt in rekvisiten för vissa brott. När man skrev in brottet fick man vägledning i vad man ska skriva. Det underlättade mycket, särskilt om man skriver på natten.

Inskolning av aspiranter

Något som utmärker Ingripandeverksamheten är att det tillkommer ny personal var sjätte månad i form av aspiranter.

Under observationen framgick att aspiranterna förlängde resurstiden främst på tre sätt. Det första var att de var mer oerfarna och utförde vissa moment långsammare än sina mer erfarna kollegor, särskilt i början av sin tjänstgöring. Det andra var att aspiranterna alltid ingick i patruller om tre, vilket flera gånger ledde till att patrullerna var överbemannade när det gällde avrapportering av mindre omfattande ärenden. Det innebar att den observerade väntetiden i de ärendena blev längre än den annars skulle ha varit.

Den tredje aspekten var att det tog tid för aspiranternas handledare, som ingår i samma patrull, att instruera dem och granska det aspiranten skrivit i ärendet. Här bör dock framhållas att det

kan vara ett minst lika rimligt perspektiv att se aspiranterna som en värdefull tillgång snarare än ett ”problem”. Detta eftersom alternativet till aspiranter inte är ett tillskott av erfarna poliser utan att patrullen består av färre personer. Även om aspiranterna inte är fullärda uppfattas de ganska snart som ett positivt tillskott av patrullen. Att det faktum att aspiranterna kan förlänga resurstiden tas upp här, beror främst på att det bör beaktas när man vill jämföra avrapporteringstiden vid olika tidpunkter i olika polisområden.

Brist på rutiner för arbetsfördelning

Bland de moment som inte direkt rör avrapportering är väntetid det som tar längst tid. Det fanns flera anledningar till långa väntetider⁶⁰, och de kan vara olika lätta att påverka. En anledning är att patrullerna inte alltid funderar på hur de kan dela upp arbetet sinsemellan på ett effektivt sätt *innan* de börjar avrapportera. Att strukturera upp avrapporteringen var vanligare i omfattande ärenden där flera patruller var inblandade, än i mindre ärenden. Det förekom dock även i mindre omfattande ärenden där bara en patrull avrapporterade. Poliserna i dessa patruller

- skrev ner vilka moment som skulle utföras
- bytte viktiga uppgifter (till exempel personnummer och klockslag) med varandra
- funderade på hur uppgifterna kan delas upp så att patrullen blir klar ungefär samtidigt.

Detta tog oftast inte mer än någon minut, men ledde till att poliserna inte avbröt varandra lika ofta, de slapp leta reda på samma information flera gånger och de behövde inte heller vänta på varandra i samma utsträckning.

Den fysiska miljön

I avrapporteringsrummet i Västberga finns det tolv datorer så att flera patruller ska kunna avrapportera samtidigt. Utöver det finns det även skrivare och bord för beslagshantering. Fördelen med detta är att det mesta som behövs för avrapporteringen är nära till hands. Utöver möjligheten att avrapportera fyller rummet även en social funktion eftersom det är där patrullerna träffar på varandra. Allt detta leder dock också till att det stundtals blev högljutt och rörigt. Under observationen påpekade flera poliser att de hade svårt att koncentrera sig under dessa omständigheter.

⁶⁰ Se rubriken "Väntetid" i kapitel *Resurstiden i brottsärenden*.

Referenser

Björk, M. (2014). *Polisens brottsutredningar: Problem, förklaringar, utvägar*. Forskningsrapport GUP 194697. Göteborg: Göteborgs universitet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009). *Misshandel mellan obekanta – kan fler brott klaras upp?* Rapport 2009:1. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2013). *Satsningen på fler poliser - Vad har den lett till?* Rapport 2013:12. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2013). *Kriminalstatistik*. Rapport 2013:18. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2013). *Polisers syn på utredning av mängdbrott*. Rapport 2013:20. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014). *Varför gav fler poliser inte ökad personuppklaring? Slutrapport i uppdraget "Satsningen på fler poliser"*. Rapport 2014:17. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Holgersson, S. (2000). *Utvärdering av Söderorts polismästardistrikt. Förändringsbehov inom polisen*. Dnr: AA-124 41995-98. Stockholm: Polismyndigheten i Stockholms län.

Holgersson, S. (2005). *Yrke: POLIS - Yrkeskunskap, motivation, IT-system och andra förutsättningar för polisarbete*. Institutionen för Datavetenskap. Linköping: Linköpings universitet.

Holgersson, S. (2014). *Underlag till beslut om PUST/Siebel*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
<http://static1.squarespace.com/static/5437a800e4b0137bd4ed4b13/t/543fbc5e4b0a92bb01bb030/1413463221048/PUST-Siebel+Underlag+140227.pdf>
[hämtad 2015-04-27]

Holgersson, S. och Knutsson, J. (2012). *Vad gör egentligen Polisen?* Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling. LIU-IEI-Research report-12/0004. Linköping: Linköpings universitet.

Holgersson, S. och Woxblom, C. (2006a). *Mobilitet, del 1 – prototyp*. Polismyndigheten i Stockholms län på uppdrag av Rikspolisstyrelsen. Stockholm: Polismyndigheten i Stockholms län.

Holgersson, S. och Woxblom, C. (2006b). *Mobilitet, del 2 – prototyp*. Polismyndigheten i Stockholms län på uppdrag av Rikspolisstyrelsen. Stockholm: Polismyndigheten i Stockholms län.

Polisen (2013). *Framtidens ingripandeverksamhet – Slutrapport*. Dnr: AA-254-77873-2012.

Polisen (2015). *Polismyndighetens it-strategi för 2015–2017*. PM 2015:212.

Rikspolisstyrelsen, RPS (2008). *Synligare polisverksamhet – rapport från arbetsgruppen Ökat antal resurstimmar i yttre tjänst*. Dnr: POA-169-5739/07

Riksrevisionen, RiR (2010). *Hanteringen av mängdbrott – en kärnuppgift för polis och åklagare*. RiR 2010:10. Stockholm: Riksrevisionen.

Åklagarmyndigheten, ÅM och Rikspolisstyrelsen, RPS (2013). *Granskning av kvaliteten i den brottsutredande verksamheten*. Dnr: ÅM-A 2013/0556 och POA-400-2165/12.

Bilaga 1. Att skriva en RAR-anmälan

Registrera inblandade personer

Målsägande, misstänkt och vittnen i ärendet ska registreras i ett formulär i RAR. Det innebär att polisen skriver in respektive persons personnummer i en sökruta. Systemet letar sedan upp namnet och andra relevanta uppgifter. I de fall personerna inte finns i registren kan dessa formulär även fyllas i manuellt. Vilka uppgifter som ska registreras för de inblandade personerna regleras i förundersökningskungörelsen (1947:948).

Om en person är både misstänkt och målsägande i samma händelse måste två separata anmälningar upprättas. Ett exempel på detta är att polisen på plats konstaterar att person A har blivit misshandlad av person B och person C. Person A är alltså målsägande och personerna B och C är misstänkta. Samtliga personer är dock också påverkade av narkotika och därför misstänks även person A för brott. Detta resulterar i två separata anmälningar, eftersom en och samma person inte kan vara både målsägande och misstänkt i en och samma anmälan.

Registrera brottsrubriceringen

Brottsrubriceringen kan läggas in direkt genom att skriva in en fyrsiffrig brottskod (till exempel 0853) i en ruta, systemet fyller sedan automatiskt in brottsbeskrivningen (stöld, snatteri utan inbrott, från butik (även i anslutning till bensinstation), varuhus, kommersiell utställningslokal). Det går också att skriva in ett sökord, som ”snatteri”, så kommer de brottskoder som innehåller detta sökord upp på skärmen. Poliserna väljer sedan själva den aktuella brottskoden.

För varje brott som ska registreras läggs en ny brottskod till. Brottskoderna ska även kopplas till de inblandade parterna. Det sker genom att skriva ”j” i en ruta för att koppla och ”n” för att inte koppla. A slår B och hotar C, D bevittnar hotet men inte miss-

handeln. A ska alltså kopplas som misstänkt till både hotet och misshandeln, B kopplas som målsägande till misshandeln och C och D till hotet, C som målsägande och D som vittne. Sedan skrivs adressen till brottsplatsen in. Även för detta finns en sökfunktion som kan användas om man till exempel bara vet gatunamn, men inte postnummer. Slutligen ska även brottstidpunkten registreras.

Information och stöd till målsägande

I RAR finns även ett formulär där man anger vilken information målsäganden har fått och om målsäganden vill ha stöd. Den informationen lämnas huvudsakligen genom att besvara de fasta svarsalternativen med ”j” för ”ja” och ”n” för nej”.

Registrera gods

I vissa ärenden förekommer gods som ska registreras i RAR. Det kan till exempel handla om något som har blivit stulet. I de fallen ska poliserna beskriva föremålet så detaljerat som möjligt genom att välja mellan olika förutbestämda alternativ. En stulen mobil kan till exempel beskrivas genom modell, färg och värde. Det går även att avregistrera något som har upphittats som tidigare har registrerats som stulet, till exempel registreringsskyltar. Utöver det ska de avrapporterande poliserna även ange många fler uppgifter som när och var föremålet har hittats, vem som hittat det och vem det har tagits ifrån.

Fritext

I fritexten finns det utrymme att skriva om brottet och omständigheterna kring det. I fritexten beskrivs också sådant som skador på gods eller målsäganden. Fritextformuläret är, som ordet redan antyder, en tom sida utan några förutbestämda svarsalternativ där poliserna kan skriva fritt. Ett fritextformulär kan till exempel innehålla följande rubriker:

- *Inledning* där det beskrivs vilka polisbilar och vilken personal som var inblandad.
- *Brottet* där de objektiva rekviriten för brottet anges.
- *Händelsebeskrivning* där händelsen beskrivs mer utförligt.

Sedan kan det tillkomma andra rubriker som:

- *Skador* där skador på person eller föremål beskrivs.
- *Tillgripet gods* där godset som blivit stulet beskrivs.

Vilka rubriker som är aktuella styrs huvudsakligen av brottets karaktär, men ofta påverkas det även av lokala rutiner och individuella preferenser hos den enskilde polisen.

Bilaga 2. Olika exempel på avrapportering

Ärende A – Inbrott

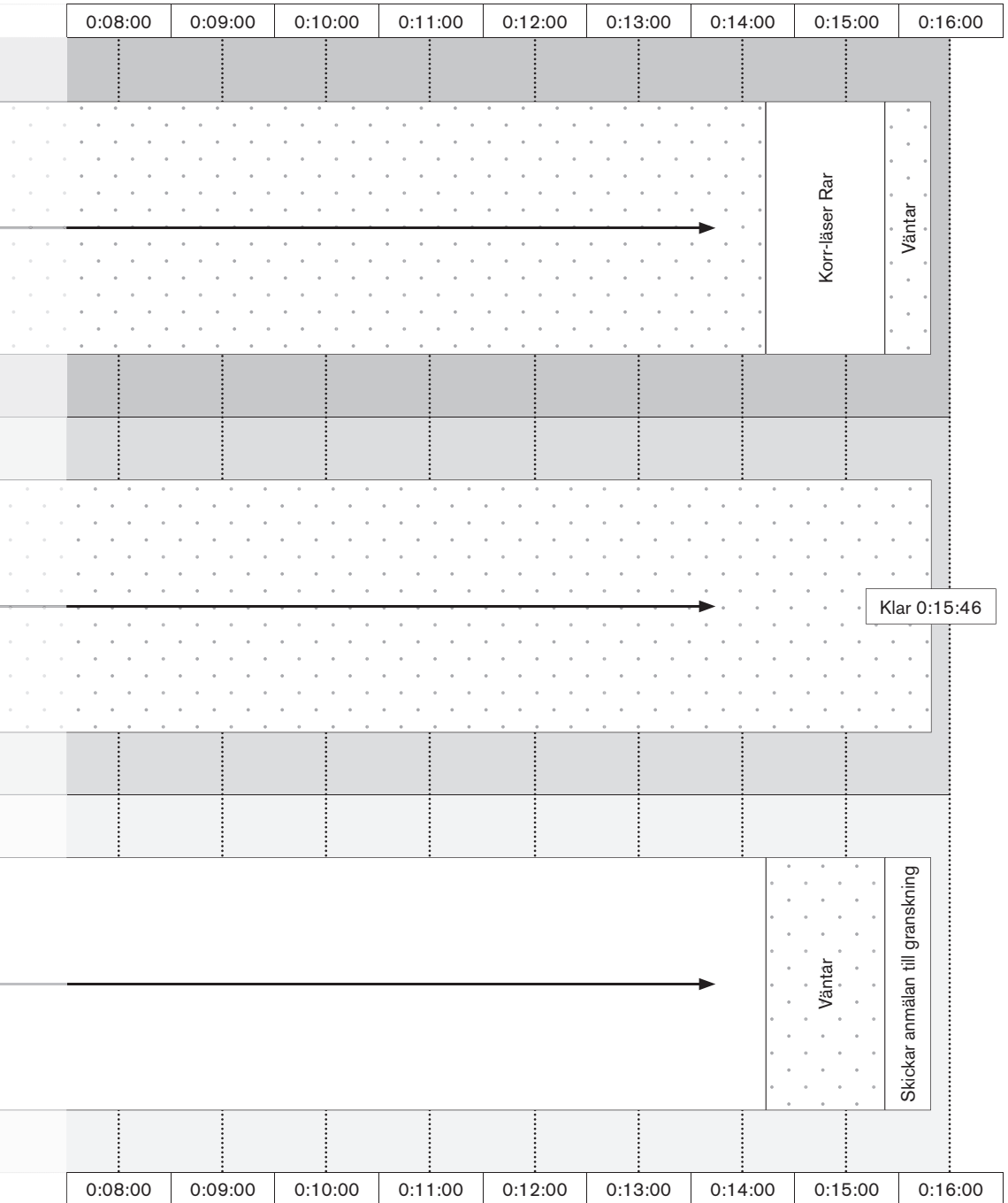
Nedan beskrivs avrapporteringen av ett inbrottsärende utan frihetsberövad eller andra tvångsmedel. Patrullen bestod av tre poliser (A, B och C). C är aspirant. Ärendet observerades under ett dagpass (*se figur sid 66*).

Patrullen parkerar bilen och kommer in till krimjouren. De går in till förundersökningsledaren (FU-ledaren) för att dra ärendet. Eftersom FU-ledaren pratar i telefon väntar patrullen en kort stund. När samtalet är avslutat berättar patrullen att de hade tänkt skriva en inbrottsanmälan. FU-ledaren har inga synpunkter på hur detta ska göras, och patrullen går till avrapporteringsrummet som ligger några meter bort. A som är C:s handledare bestämmer att C ska skriva anmälan för att öva på uppgiften. Alla loggar in i var sin dator. Eftersom A har problem med inloggningen byter hen dator. När C efter någon minut är inloggad öppnar hen en anmälan och börjar skriva. RAR kräver att organisationsnumret av juridiska målsägande registreras. Ingen i patrullen har emellertid antecknat det numret, därför öppnar C Polisens Informationslösning (PIL) och letar där. Efter ett par minuter får C fram rätt nummer och återgår till RAR. Knappt tio minuter senare har C registrerat all information och ber A korrekturläsa. A har inga synpunkter och C skickar i väg anmälan till granskning.⁶¹ Under tiden som C skrev en anmälan i RAR läste och besvarade A och B jobbmejl. Från det att patrullen kom in på polisstationen till att de är redo att åka ut igen har det gått 16 minuter.

⁶¹ Om någon var frihetsberövad var patrullen tvungen att få granskningen godkänd innan de åkte ut igen. Om det inte fanns någon frihetsberövad, som i detta fall, kunde det räcka med att de skickade anmälan till granskaren innan de åkte ut.

Ärende A – Inbrott

	0:00:00	0:01:00	0:02:00	0:03:00	0:04:00	0:05:00	0:06:00	0:07:00
POLIS A			Kan inte logga in, byter dator	Loggar in i Polar	Läser och besvarar jobbmail			
POLIS B	Väntar på fu-ledaren	Drar ärende	Går till avrapporteringsrummet	Loggar in i Polar	Läser och besvarar jobbmail			
POLIS C				Skriver anmälan i Rar	Gör slagningar på den målsägande		Skriver anmälan i Rar	

Ärende B – Överlåtelse av narkotika

Ärende B (se figur sid 70) observerades under ett kvällspass. Patrullen som består av två poliser (A och B) har omhändertagit en person enligt LOB. Patrullen kliver in i arresten med den omhändertagna personen och tas emot av en arrestvakt. A ringer från telefonen i arresten för att meddela stationsbefälet (SB) att de har omhändertagit någon. Patrullen pratar med arrestvakten i väntan på att SB ska komma till arresten. Efter drygt en minut kommer SB till arresten och gör en förmansprövning⁶². SB ställer frågor till patrullen och den omhändertagne för att bilda sig en uppfattning om den omhändertagnes tillstånd. Den omhändertagne är märkbart berusad och knappt kontaktbar, så SB gör bedömningen att hen ska hållas kvar i arresten för tillnyktring.

Under tiden har arrestvakten och A börjat med att avvisitera den omhändertagne. Arrestvakten dokumenterar i arrestblanketten vad den omhändertagne haft på sig så att hen kan få tillbaka sina tillhörigheter när hen släpps från arresten. När A öppnar den omhändertagnes väska hittar hen flera små plastpåsar som innehåller piller och pulver av olika slag, som A misstänker är narkotika. SB säger åt patrullen att beslagta de misstänkta narkotikapreparaten och att dokumentera dem noggrant genom att fotografera dem och skriva upp var de har hittat dem. B går till patrullens bil och hämtar kameran. A gör en kroppsvisitation av den numera misstänkte. Det innebär att A söker igenom den misstänktes samtliga kläder för att kontrollera om hen har fler misstänkta föremål på sig. Arrestvakten tar hand om de föremål som inte har med brottsmisstanken att göra, till exempel den misstänktes kläder och nycklar. Under tiden har B kommit tillbaka från bilen och börjat söka igenom de två väskorna som den misstänkte har haft med sig. A går i väg för att hämta små plastpåsar (så kallade zip-påsar eller redline-påsar) att lägga narkotikan in. Sedan hjälper hen B med att hantera beslagen. Båda är väldigt noggranna för att inte missa något, men också eftersom ingen vill sticka sig på de kanyler som gömmer sig i väskorna. Efter ungefär en kvart har de lagt in narkotikan de hittade i plastpåsar och fotograferat av var och en av dem. Varje fynd läggs i en separat påse.

A och B går till jouren och föredrar ärendet för det biträdande stationsbefälet (Bsb)⁶³. Det har gått knapp en halv timme sedan de klev in i arresten. Patrullen berättar för Bsb att de ursprungligen har omhändertagit den misstänkte enligt LOB, men att de hittade misstänkt narkotika, samt en våg och en stor mängd tomma plastpåsar vid avvisiteringen. Patrullen säger att de funderar på

⁶² Vid en förmansprövning bedöms om personen som har omhändertagits ska fortsätta vara det. (RPSFS 2000:22 FAP 255-1).

⁶³ Bsb är granskningsfunktionen för ärenden med frihetsberövad i Söderort. Rutinerna kan se olika ut på andra polisstationer.

att skriva en anmälan om överlåtelse av narkotika och frågar om de även ska skriva en anmälan om eget bruk. Bsb ber om att få återkomma med direktiv om brottsrubriceringen och föreslår att patrullen under tiden börjar med avrapporteringen. Eftersom patrullen misstänker att en av påsarna innehåller amfetamin föreslår Bsb att de kollar upp det med hjälp av ett snabbtest. A går och letar efter snabbtestet, men upptäcker att de är slut. Medan B väntar går A tillbaka till arresten för att hämta den misstänktes våg, som de har glömt där. När A kommer tillbaka går de gemensamt till avrapporteringsrummet och loggar in på varsin dator. De går igenom ärendet tillsammans och bestämmer att A ska skriva anmälan i RAR. Dessutom diskuterar de om eget bruk kommer att bli en av brottsrubriceringarna. A kollar snabbt sin jobbmejl, men börjar sedan skriva anmälan i RAR. Även B läser igenom nya jobbmejl i någon minut för att sedan leta upp ärendet i Webstorm. B är osäker på om LOB-blanketten fortfarande behövs och går till Bsb för att fråga om det. Bsb pratar med en annan patrull, så B väntar i några minuter. Bsb säger att LOB-blanketten fortfarande ska fyllas i och B går tillbaka till avrapporteringsrummet. På plats diskuterar B med A om vad som mer behöver göras, sedan fördelar de övriga uppgifter sinsemellan. De pratar även om vem som har tagit vilka beslut vid vilka tidpunkter, eftersom dessa uppgifter sedan ska dokumenteras i olika datasystem.

A fortsätter sedan med att skriva anmälan i RAR, medan B börjar fylla i LOB-blanketten. I RAR ska platsen för ingripandet fyllas i, men eftersom A inte kommer ihåg adressen letar hen upp platsen på hitta.se. Det har gått en timme nu och A börjar inse att avrapporteringen kommer att ta ett tag till. Hen går därför till arresten för att köra ut bilen från garaget så att andra får plats där. När A är tillbaka från arresten sitter en polis från gatulangningssektionen och avrapporterar. A passar på att ge två av de beslagtagna påsarna med narkotika till hen och frågar om hen känner igen preparaten. Polisen från gatulangningsgruppen svarar att pulvret i den ena påsen förmodligen är amfetamin med tanke på lukt och utseende. Pillren i den andra påsen känner hen däremot inte igen. A tackar och återgår en kort stund till RAR-anmälan för att sedan kolla upp pillren i en av påsarna på fass.se⁶⁴ – dock utan resultat.

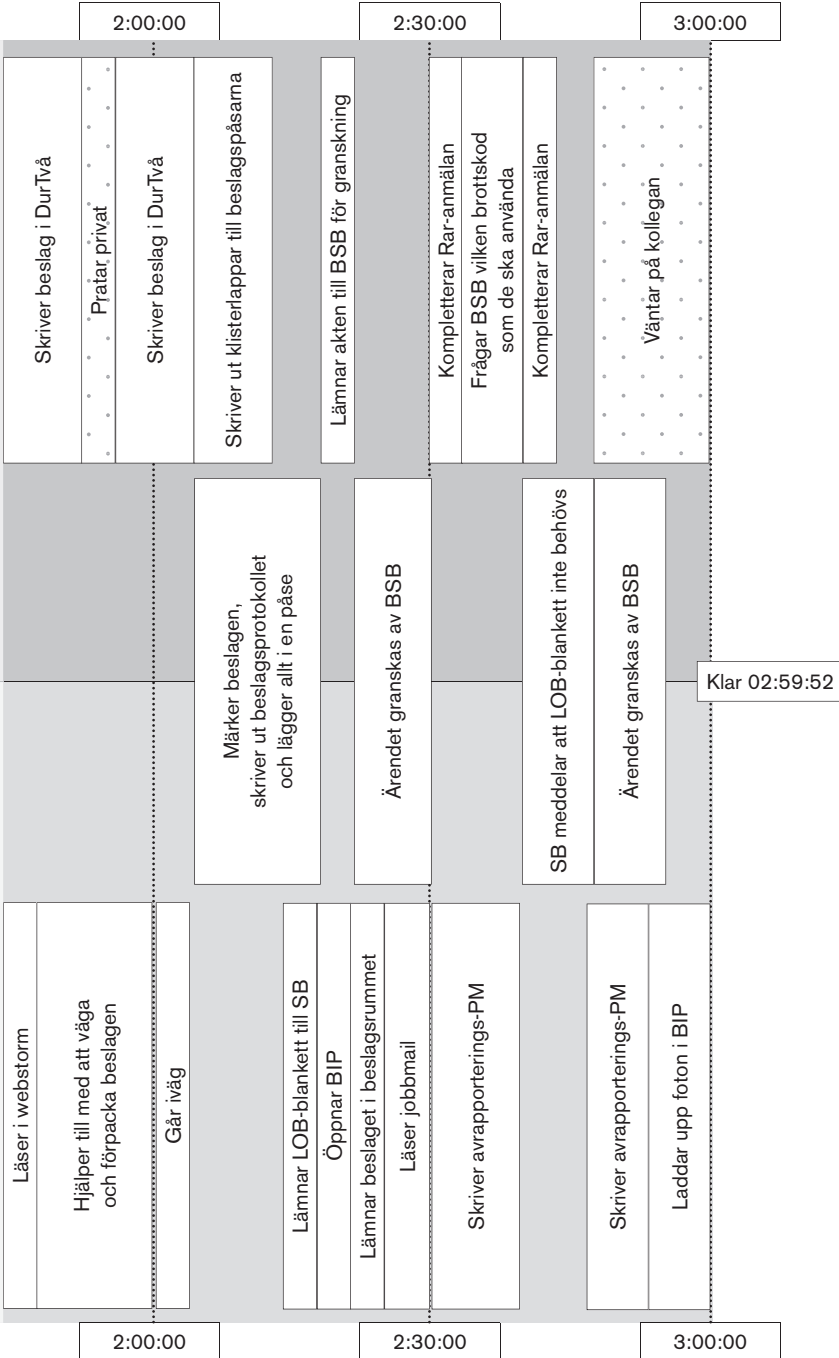
En annan patrull kommer in i avrapporteringsrummet och A och B visar upp sitt beslag för dem och berättar vad som har hänt. Den andra patrullen tittar nyfiket på beslaget innan de själva börjar avrapportera sitt ärende.

B har hunnit bli klar med LOB-blanketten och ska skriva ut den. Det tar dock flera försök innan hen till slut lyckas. Även B ägnar nu flera minuter åt att försöka identifiera de beslagtagna pillren

⁶⁴ FASS är en förkortning för Farmaceutiska Specialiteter i Sverige. På hemsidan finns en tjänst som heter "Tablettidentifiering" som kan användas för att identifiera okända tabletter och kapslar.

Ärende B – Överlåtelse av narkotika

0:00:00	POLIS A	POLIS B	0:00:00
	Hjälper till med kroppsvisitation	Kliver in i arresten Väntar på SB	Hämtar kameran ur bilen
0:30:00	Beslagshandling	Förmansprövning SB	Beslagshandling
	Letar efter narkotika – snabbtest Hämtar våg från arresten	Drar ärendet för BSB Väntar på kollega
1:00:00	Skriver Rar-anmälan	Pratar ihop sig om vem som ska göra vad	Kollar upp tider i webstorm
	Skriver Rar-anmälan	Frågar BSB om brottsrubriceringen	Läser jobbmil
1:30:00	Flyttar på radiobilen	Letar efter piller som de hittade hos mt i Fass Pratar privat
	Ber kollega att bestämma typ av narkotika på beslaget		Fyller i LOB-blankett
	Skriver Rar-anmälan		Visar beslaget för kollega från annan patrull
	Visar beslaget för kollega från annan patrull		Kompletterar LOB-blankett
	Skriver Rar-anmälan		Skriver gripandet i DurTvå
	Gör slagningar på mt i VTR		Skriver kroppsvisitation
	Skriver beslag i DurTvå	 Skriver sms
	Går iväg		Letar efter pillren i Fass igen
	Sorterar och väger 17 narkotikabeslag		Skriver kroppsvisitation
 Pratar privat Pratar privat

på fass.se, men får inte heller något resultat. B öppnar DurTvå och dokumenterar gripandet av den misstänkte. B inser att hen har glömt att fylla i en uppgift i LOB-blanketten och kompletterar den på datorn. Den här gången lyckas hen skriva ut blanketten vid första försöket. Efter att ha hämtat blanketten från skrivaren fortsätter B med att dokumentera gripandet i DurTvå. Fem minuter senare är gripandet färdigdokumenterat och B börjar dokumentera kroppsbesiktningen i samma program.

A letar upp den misstänktes personuppgifter och avslutar sedan anmälan. Sedan öppnar A DurTvå för att dokumentera de beslag de har tagit. I DurTvå är det möjligt att flera personer arbetar samtidigt i samma ärende, till skillnad från RAR. A läser sedan igenom B:s dokumentation av kroppsbesiktningen och lämnar synpunkter. B arbetar in A:s synpunkter, medan A går till vågen i samma rum och väger var och en av de 17 påsarna med narkotika. På vägen tillbaka till datorn hälsar A på en annan patrull som kommit in. A passar på att småprata ett par minuter innan hen sedan återgår till att dokumentera beslagen i DurTvå. Varje beslag ska dokumenteras för sig, det innebär att A ska skriva in följande uppgifter 17 gånger:

- förmodat preparat
- mängd
- enhet
- vikt utan och med emballage
- beskrivning av var de hittade beslaget.

Efter en kvart är alla beslag dokumenterade i DurTvå och A skriver ut 17 etiketter som hen fäster på varje beslag. A får hjälp av B som även skriver ut två exemplar av beslagsblanketten, varav den ena läggs till akten och den andra förvaras med beslaget. A lämnar sedan akten till Bsb för granskning. Det är många patruller som avrapporterar och Bsb har mycket att göra, så det tar 20 minuter innan anmälan är färdiggranskad. Under tiden passar A på att göra andra saker i väntan på att anmälan ska godkännas. Medan A lämnar akten till Bsb lämnar B LOB-blanketten till SB. B överför bilderna de har tagit på beslaget i arresten från kameran till datorn, lägger beslaget i narkotikaskåpet och kollar i Webstorm vad som händer i distriktet. Bsb kommer in i avrapporteringsrummet och vill att A kompletterar anmälan med en brottskod och att B skriver ett avrapporterings-PM, där hen beskriver hur och var de hittade narkotikan hos den misstänkte. A sätter igång men är osäker på exakt vilken brottskod det handlade om och går i väg för att få ett förtydligande av Bsb. B skriver PM:et och A återgår till anmälan. SB kommer in i avrapporteringsrummet och frågar varför B fyllde i en LOB-blankett, trots att det är onödigt eftersom den omhändertagne numera är gripen för brott. B suckar över de motstridiga direktiven hen har fått av Bsb och SB men återgår se-

dan direkt till avrapporterings-PM:et. A hjälper B genom att läsa upp vilka beslag de har tagit och lämnar sedan anmälan för ytterligare en granskning till Bsb. Några minuter senare meddelar Bsb att hen godkänner anmälan. B som är färdig med PM:et, öppnar BIP och laddar upp bilderna från datorn i programmet, medan A väntar på sin kollega. Av tekniska skäl är det inte möjligt att ladda upp bilder i BIP innan anmälan är godkänt. Sex minuter senare är bilderna uppladdade och patrullen är redo att åka ut igen. Från början till slut har ärendet tagit tre timmar.

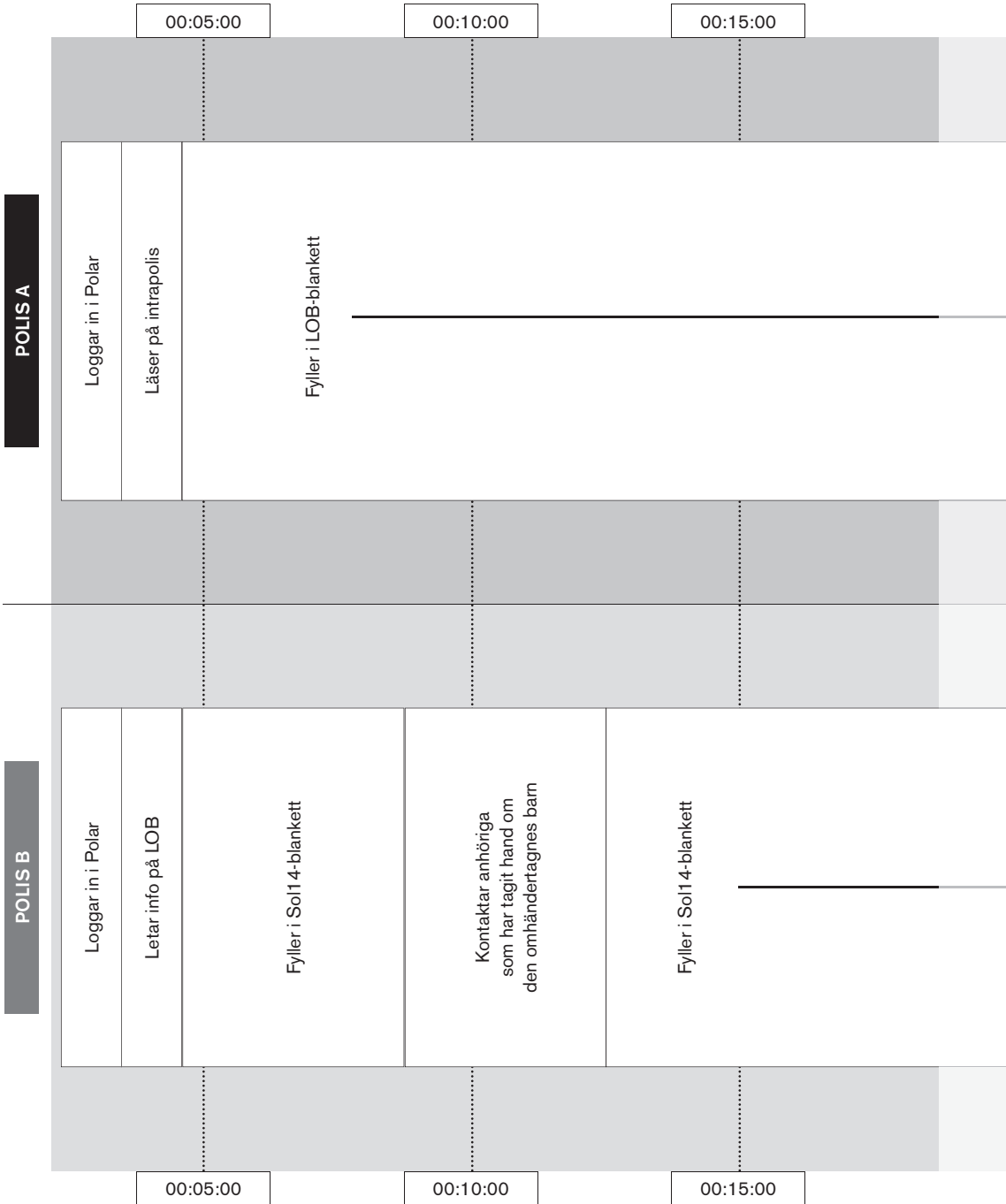
Ärende C – Omhändertagande enligt LOB och orosanmälan enligt 14 § SoL

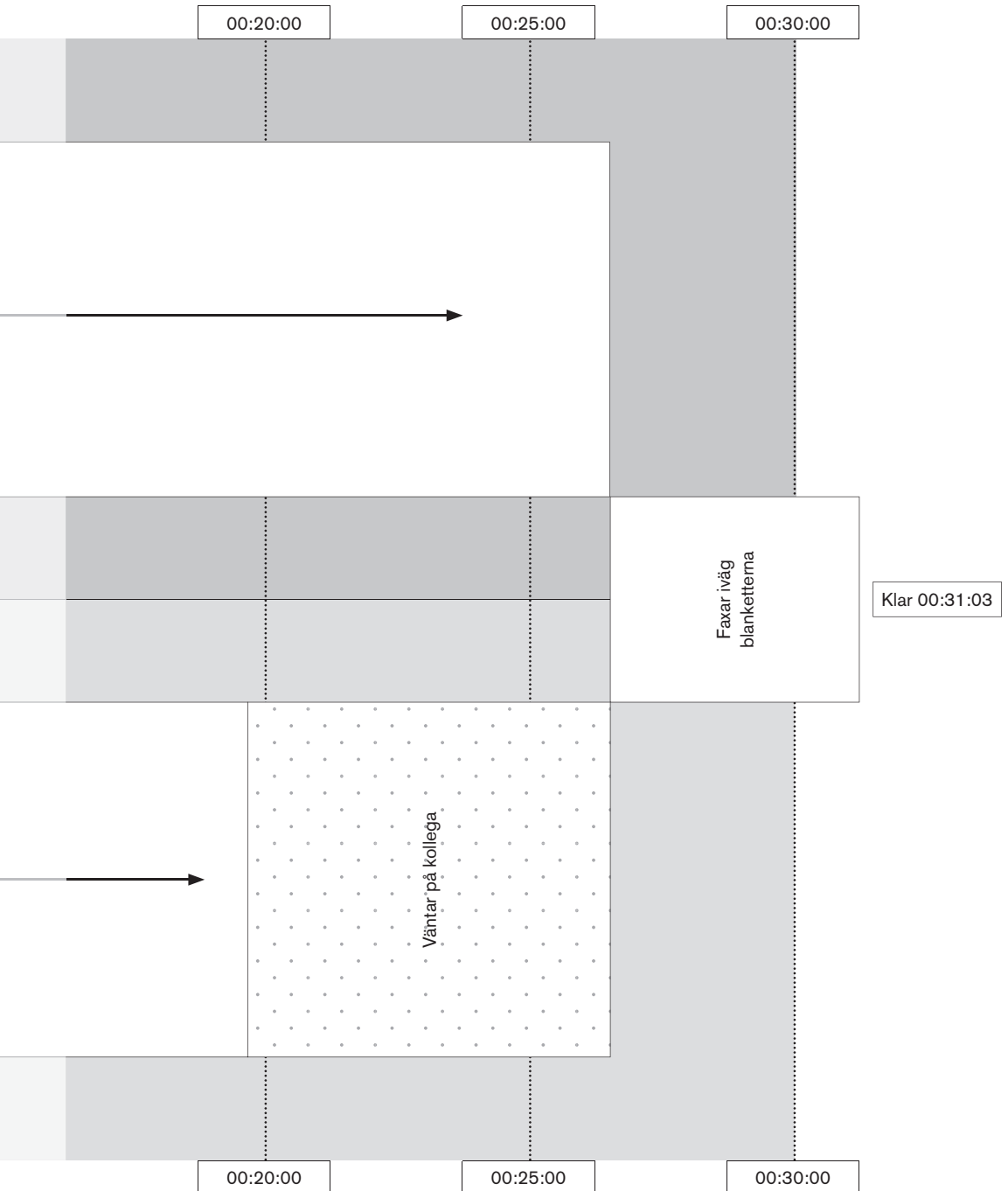
Ärende C (*se figur sid 74*) är ett omhändertagande av en berusad person. Observationen sker under ett kvällspass och börjar när patrullen, bestående av två poliser (A och B) kommer in i avrapporteringsrummet. De berättar att de har omhändertagit en berusad person som hade två små barn med sig. Personen fördes till en tillnyktringsenhet på en vårdinrättning, eftersom hen inte uppträdde våldsamt. Barnen togs om hand av en nära anhörig.

Poliserna börjar avrapporteringen med att logga in i varsin dator. A kollar upp om det finns ny information på Intrapolis (Polisens intranät), medan B letar i Polisens Multifrågor (PMF) efter personuppgifter till personen de har omhändertagit. Efter ett par minuter på Intrapolis öppnar A Formulärportalen och letar upp blanketten ”Protokoll, beslut/ingripande över tvångsåtgärder enligt PL/LOB”. I blanketten på fyra A4-sidor ska flera uppgifter dokumenteras, bland annat den omhändertagnes personuppgifter, varför personen omhändertogs, om personen i fråga har barn, när ingripandet skedde och vem som utförde det. Under tiden påbörjar B en orosanmälan enligt 14 kap. 1 § SoL.⁶⁵ Även denna anmälan görs på en blankett i Formulärportalen. Efter fem minuter gör B ett uppehåll för att ringa till den anhöriga som tar hand om barnen för att informera om var den omhändertagne befinner sig och hur de kan kontakta vårdinrättningen. B passar även på att fråga hur barnen mår och hur länge den anhöriga har möjlighet att ta hand om dem. Efter avslutat samtal fortsätter B att fylla i formuläret. Drygt fyra minuter senare är SoL 14-blanketten ifylld. B läser på nyheterna om en pågående ubåtsjakt i skärgården i väntan på att A ska bli klar med LOB-blanketten. Tio minuter senare är även LOB-blanketten ifylld. Både A och B går till jouten för att faxa båda blanketterna till socialtjänsten. På väg ut från jouten lägger de LOB-blanketten i en pärm så att den kan registreras i A-diariet (allmänna diariet). Efter sammanlagt knappt en halv timme är patrullen klar med ärendet och går till köket för att äta.

⁶⁵ I Socialtjänstlagen kapitel 14 § 1 regleras myndigheternas skyldighet att anmäla missförhållanden som rör barn.

Ärende C – Omhändertagande enligt LOB och Sol§14-anmälan

Bilaga 3.

Metodresonemang kring ”övrigt arbete inomhus”

Det kan diskuteras huruvida momentet ”övrigt arbete inomhus” ska räknas in i den totala ärende- och resurstiden. Å ena sidan kan man säga att detta sätt att räkna leder till att resurstiden blir över-skattad. De uppgifter som ingår i detta moment ska ju patrullerna ändå utföra någon gång under passet och att göra det när det finns dötid i ett ärende är ett effektivt sätt att utnyttja sin arbetstid. Å andra sidan kan resurstiden bli underskattad om dessa moment exkluderas, eftersom det är osäkert om dessa uppgifter hade prioriterats om inte den enskilde polisen hade varit tvungen att sitta och vänta på att avrapporteringen skulle bli klar. Svårigheten kan belysas med hjälp av ärende A i bilaga 2. Ärendet tog 16 minuter för en polis att avrapportera, medan de två andra poliserna i patrullen inte behövdes för avrapporteringen. De ägnade sig i stället åt att läsa och besvara sina jobbmejl. Om vi räknar in deras arbete i resurstiden för avrapporteringen blir resurstiden 48 minuter (3 poliser x 16 minuter). Om det övriga arbetet räknas bort landar resurstiden för ärendet i stället på 21 minuter. Ärendetiden är dock densamma, 16 minuter, eftersom patrullen är låst så länge avrapporteringen av ärendet inte är färdig.

På totalen är skillnaden dock inte lika stor. Som framgår av tabell 5 minskar den genomsnittliga resurstiden med två minuter om momentet ”övrigt arbete inomhus” exkluderas.

Tabell 5. Skillnaden i resurstiden beroende på om ”övrigt arbete inomhus inkluderas eller inte.

	Inklusive övrigt arbete inomhus	Exklusive övrigt arbete inomhus
Genomsnittlig resurstid	2 timmar 35 minuter	2 timmar 33 minuter
Min	29 minuter	21 minuter
Max	8 timmar 30 minuter	8 timmar 30 minuter

Eftersom skillnaden inte är så stor har Brå valt att inkludera övrig tid inomhus i resurstiden, då det kan bidra till en bättre förståelse för vad patrullerna totalt sett ägnade sin tid åt när de var inne på stationen för att avrapportera ett ärende.

I Brås utvärdering av alliansregeringens satsning på fler poliser, framgick att en ganska liten del av resurserna gått till att förstärka Ingripandeverksamheten, och då särskilt arbetet med inledande utredningsinsatser. Brås bedömning var att tiden för att bedriva sådana insatser måste förstärkas om personuppleringen ska kunna öka. I det sammanhanget diskuterade Brå också möjligheten att skapa mer resurser för detta genom att effektivisera arbetet med avrapportering. Mot ovanstående bakgrund har Brå i föreliggande rapport studerat hur lång tid poliser i yttre tjänst lägger på att avrapportera ärenden.

Rapporten vänder sig främst till olika funktioner inom polisen, som vill diskutera i vad mån tidsåtgången för avrapportering skulle kunna förkortas och därmed skapa förutsättningar för att öka patrullernas tid ute på fältet. Rapporten kan även läsas av den som vill få en bättre förståelse för arbetet som bedrivs i Ingripandeverksamheten.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

BOX 1386/TEGNERGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON +46 (0)8 527 58 400 • FAX +46 (0)8 411 90 75 • E-POST INFO@BRA.SE • WWW.BRA.SE

ISBN 978-91-87335-45-7 • URN:ISBN:SE:BRA-597 • ISSN 1100-6676